

BOOKEN 2016

– marknaden, trender
och analyser

Erik Wikberg

Rapport från Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen

Boken 2016
– marknaden, trender och analyser

ERIK WIKBERG

Svenska Bokhandlareföreningen
Svenska Förläggareföreningen

Mer information och kontakt

Välkommen att kontakta oss för mer information om bokförsäljningsstatistiken eller annan information om bokbranschen och marknaden.

Rapporterna med bokförsäljningsstatistiken går att beställa genom att kontakta oss och finns även att ladda ned från respektive förenings hemsida. I Faktabanken på Svenska Förläggareföreningens sajt, www.forlaggare.se/faktabank, finns även annan statistik och fakta om bokmarknaden.

Kontakt Svenska Bokhandlareföreningen

Tel: 08-762 78 20

E-post: sbf@booksellers.se

www.booksellers.se

Ordförande MATS AHLSTRÖM nås på tel. 070-812 73 90 eller

e-post mats.ahlstrom@booksellers.se

Kontakt Svenska Förläggareföreningen

Tel. 08-736 19 40

E-post: info@forlaggare.se

www.forlaggare.se

VD KRISTINA AHLINDER nås på tel. 070-769 84 45 eller

e-post kristina.ahlinder@forlaggare.se

Rapportens författare ERIK WIKBERG är doktorand på Handelshögskolan i Stockholm och nås på tel. 070-427 90 20 eller e-post erik.wikberg@hhs.se.

INNEHÅLL

Förord	5
Sammanfattning	7
Röster från branschen	11
1. Bokförsäljning i kronor under 2014 och 2015	15
1 A. Försäljning i kronor under 2014 och 2015 uppdelad på kanaler	16
1 B. Försäljning i kronor under 2014 och 2015 uppdelad på genre	17
1 C. Försäljning i kronor under 2014 och 2015 uppdelad på format	18
1 D. Försäljning i kronor under 2014 och 2015 uppdelad på månad	19
2. Bokförsäljning i antal sålda exemplar under 2014 och 2015	20
2 A. Försäljning i antal sålda exemplar under 2014 och 2015 uppdelad på kanaler	22
2 B. Försäljning i antal sålda exemplar under 2014 och 2015 uppdelad på genre	23
2 C. Försäljning i antal sålda exemplar under 2014 och 2015 uppdelad på format	24
2 D. Försäljning i antal sålda exemplar under 2014 och 2015 uppdelad på månad	25
3. Fördjupning	26
3 A. Fortsatta försäljningsökningar för barn och ungdomsböcker	26
3 B. Stark bokrea under 2015	29
3 C. Snittpriser – sammantaget oförändrade priser under 2015	34
3 D. Digitala böcker	36
4. Topplistor under 2014 och 2015	38
5. Bokförsäljningens bakgrund och metod	45
6. Bilagor	51
6 A. Deltagande uppgiftslämnare	51
6 B. Bokinfos klassificeringar	51

Förord

Den gemensamma bokförsäljningsstatistik som våra två föreningar sedan ett par år tillbaka tar fram presenteras idag för andra gången i samband med vårt numera årliga bokbranschseminarium.

Statistiken redovisar återförsäljarnas försäljning av böcker i kronor och i antal sålda exemplar fördelat på försäljningskanal, litteraturgenre och bokformat. Det ges också en särskild fördjupning inom några områden som vi menar är särskilt intressanta, nämligen barn- och ungdomslitteraturen och den årliga stora bokrean. Särskilda avsnitt ägnas också åt snittpriser och digitala böcker, alltså ljud- och e-böcker i strömmande och nedladdningsbar form.

För våra organisationer, som inte minst har till uppgift att arbeta med branschpolitiska frågor, är det viktigt att ha god kunskap om hur bokbranschen utvecklas. Genom det kan vi ge pålitlig information och med statistiken som bas söka påverka utvecklingen i vår bransch i så gynnsam riktning som möjligt.

Bokförsäljningsstatistiken ger självklart också förlag och återförsäljare ovärderlig information, vilket i sin tur betyder att bättre beslut för verksamheten kan fattas.

Idag omfattas statistiken av nära två tredjedelar av all bokförsäljning till konsument i Sverige. Vår förhoppning är att denna andel ska öka så att statistiken blir än mer komplett. Det står alla förlag och återförsäljare fritt att ansluta sig och därmed dagligen kunna ta del av statistiken.

Erik Wikberg, doktorand vid Handelshögskolan i Stockholm, sammanställer, bearbetar och analyserar försäljningsstatistiken och är upphovsman till denna skrift. Vi är mycket tacksamma över hans förtjänstfulla arbete och det samarbete vi sedan några år etablerat.

Stockholm den 18 februari 2016

Mats Ahlström

Svenska Bokhandlareföreningen

Kristina Ahlinder

Svenska Förläggareföreningen

Sammanfattning

Total försäljningsökning med 3,2 procent under 2015

Efter sju år av minskande försäljning ökade *den totala försäljningen räknat i kronor* hos återförsäljare av allmänlitteratur med 3,2 procent under 2015, jämfört med 2014. Detta är försiktigt glädjande för alla de som t.ex. har sin försörjning inom denna näring, önskar en bred och kvalitativ utgivning av svensk allmänlitteratur och ser de funktioner litteraturen har för exempelvis läsförmågan och läskunnigheten hos barn och vuxna i vårt land.

Bland de olika försäljningskanalerna ökade internetbokhandeln procentuellt mest, motsvarande 6,9 procent. Den fysiska bokhandeln ökade med 1,9 procent. Den minsta försäljningskanalen övriga återförsäljare (som i dataunderlaget består av en dagligvaruhandel och bokklubbar) visade en fortsatt nedgång motsvarande 8,3 procent, vilket dock är en procentuellt mindre nedgång än vad denna försäljningskanal uppvisat de närmast föregående åren.

Majoriteten av de olika litteraturgenrerna noterade en ökad försäljning. Procentuellt ökade humaniora mest med 9,8 procent följt av allmän facklitteratur som ökade med 7,4 procent. En tänkbar förklaring till varför humaniora ökat under 2015 är att flertalet av Nobelpristagaren Svetlana Aleksijevitjs böcker kategoriseras under humaniora. Barn- och ungdomslitteraturen gick fortsatt starkt framåt och ökade med 5,9 procent. Böcker för läsåldern 9-12 år ökade med hela 22,7 procent.

Den totala försäljningen av *antalet sålda exemplar* följde försäljningsutvecklingen räknat i kronor mycket väl. Försäljningsökningen i antalet sålda exemplar ökade under 2015 med 3,1 procent, att jämföra med försäljningsökningen räknat i kronor motsvarande 3,2 procent. Totalt såldes cirka 788 000 fler böcker under 2015 än under 2014. Det genomsnittliga priset per såld bok var sammantaget i det närmaste oförändrat under 2015 i förhållande till 2014.

Under bokrean 2015 ökade den totala försäljningen *räknat i kronor* med 5,0 procent jämfört med bokrean 2014. Försäljningen av barnböcker för de allra yngsta ökade starkt under bokrean. För läsåldern 0-3 år ökade försäljningen med 18,9 procent och för läsåldern 3-6 år med hela 47,7 procent. Bland försäljningskanalerna hade den fysiska bokhandeln störst procentuell försäljningsökning, motsvarande 8,8 procent.

I denna rapport redovisas årstopplistor för skönlitteratur, facklitteratur, barn- och ungdomslitteratur, pocket, ljudböcker och e-böcker. Dessa topplistor avser försäljning räknat i antal exemplar och inte i kronor. Den bäst säljande skönlitterära boken under 2015 var David Lagercrantz *Det som inte dödar oss*, utgiven på Norstedts. Intressant att notera är att både den bäst säljande barn- och ungdomsboken och den bäst säljande facklitterära boken utgavs på mindre, egenutgivande förlag. Den bäst säljande facklitterära boken var Mats Billmark och Susan Billmarks *Lär dig leva: mindre stress – mer närvaro*, utgiven på Inre Hälsa Förlag och den bäst säljande barn- och ungdomsboken var Carl-Johan Forssén Ehrlins *Kaninen som så gärna ville somna: en annorlunda godnattsaga*, utgiven på Ehrlin förlag.

Denna större helårsrapport redovisar helårsförsäljning i olika försäljningska-

naler, genrer och format, dels räknat i kronor och dels räknat i antal sålda exemplar. Därtill ägnas ett fördjupningskapitel åt barn- och ungdomslitteraturen, bokrean, genomsnittliga priser per såld bok och digitala böcker.

En utförligare beskrivning av hur försäljningsdata har samlats in och vilka begränsningar som finns i dataunderlaget hittar du under rubriken ”Bokförsäljningsstatistikens bakgrund och metod”, kapitel 5. Det kan noteras att momssatsen för strömmande och nedladdningsbara böcker är 25 procent, till skillnad från övriga bokformat som har momssatsen 6 procent. Svenska Förläggareföreningen driver fortsatt frågan om att alla böcker, oavsett format, ska omfattas av den lägre momsen.

Kort om rapportens bakgrund och begränsningar

Denna rapport presenterar försäljningsstatistik från den mest omfattande datainsamling av svensk bokförsäljning från återförsäljare som någonsin har gjorts i Sverige. Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen står bakom rapporten och datainsamlingen har skett via företaget Bokinfo. Datainsamlingen uppskattas omfatta cirka två tredjedelar av all allmänlitteratur som säljs i Sverige. Uppgiftslämnarna finns namngivna i rapportens slut.

En utförligare beskrivning av hur försäljningsdata har samlats in och vilka begränsningar som finns i dataunderlaget återfinns under rubriken Bokförsäljningsstatistikens bakgrund och metod.

Kortfattat kan poängteras att Bokförsäljningsstatistiken inte bygger på ett slumpmässigt urval av aktörer och att det inte kan uteslutas att det finns systematiska skillnader mellan de uppgiftslämnare som ingår respektive inte ingår i dataunderlaget. Datainsamlingen har därutöver ett antal andra begränsningar som kan vara intressanta att notera. Givet den nuvarande sammansättningen av uppgiftslämnare bedöms täckningen av den fysiska bokhandeln och internetbokhandeln vara bättre än den för övriga återförsäljare (som består av en dagligvaruhandel och bokklubbar). Likaså är täckningen för digitala ljudböcker¹ och e-böcker sämre än för andra format, eftersom det finns en betydande försäljning från aktörer som Apple, Bokon, Google, Readly, Storytel med flera som inte i dagsläget ingår som uppgiftslämnare. Av detta skäl har vi inte redovisat försäljningen av digitala ljudböcker och e-böcker separat i denna rapport, eftersom uppgiftslämnarnas försäljning inte nödvändigtvis är representativa för marknaden som helhet. I ett fördjupande avsnitt om digitala böcker återges istället vad som framkommit om dessa format och deras utveckling från ett antal intervjuer som genomförts med initierade branschpersoner.

¹Med digitala ljudböcker avses i denna rapport nedladdningsbara eller strömmande böcker, till skillnad från fysiska ljudböcker som säljs på ett fysiskt lagringsmedium. Vi vill förtydliga detta eftersom även ljudböcker på ett fysiskt lagringsmedium i egentlig mening är digitala.

Det bör vidare noteras att ett fåtal butiker vid kvalitetssäkringsarbetet av dataunderlaget tyvärr inte kunnat lämna fullständig försäljningshistorik för alla månader under 2014. Bokinfo har med utgångspunkt från berörda butikers försäljning under 2015 uppskattat deras försäljning för 2014 till totalt 1,265 procent av helårsförsäljningen. För att ge en så rättvisande bild som möjligt av den faktiska försäljningen för 2014 har försäljningen justerats. Användare av bokförsäljningsstatistiken bör notera att de redovisade, justerade siffrorna publicerade i denna rapport skiljer sig från de ojusterade siffrorna i Bokinfo. Utförligare information om exakt hur denna justering gått till finns redovisad i det fördjupade metodavsnittet. För att enkelt förstå innebörden av denna justering, kan det sägas att om de berörda butikerna haft en total försäljning som förändrats så mycket som 10 procent mellan 2014 och 2015, så avviker våra justerade siffror enbart med drygt en tiondels procent från faktisk försäljning.

I det kontinuerliga förbättringsarbetet med dataunderlaget och arbetet med att framställa rapporter kring underlaget finns en ambition att få allt fler uppgiftslämnare att ansluta sig med fullständig och konsekvent försäljningsdata. Precis som påpekats i tidigare rapporter kan historisk försäljningshistorik i framtiden komma att justeras när uppgiftslämnare tillkommer eller lämnar.

Kategoriseringar av genre och format följer Bokinfos på förhand givna standarder (se bilaga 6.B för detaljer). Det kanske mest relevanta att notera är att genren utländsk litteratur och formatet utländsk utgivning innehåller många olika typer av utländska böcker. Det är således inte möjligt att presentera en närmare analys av i vilken omfattning denna utgivning utgjorts av genrer som t.ex. deckare eller barn- och ungdomslitteratur eller i format som inbundet eller pocket.

Kartläggningen av bokförsäljningen fortsätter

Svenska Förläggareföreningen har sedan 1970-talet producerat statistik över förlagens utgivning och försäljning. Denna rapportens betydligt yngre statistik över försäljningen i nästa led, hos återförsäljarna, ger en kompletterande och fördjupande bild av bokbranschens förändringar.

Bokförsäljningsstatistiken kommer fortsatt att kartlägga branschens utveckling och avser att både utöka antalet uppgiftslämnare och förbättra möjligheterna till detaljerade och konsekventa jämförelser över tid. I takt med att det statistiska underlaget växer och omfattar längre tidsperioder hoppas vi kunna ge en bild av både strukturella och cykliska förändringar.

Det pågående arbetet som branschorganisationerna och marknadsaktörer utför är långsiktigt. Många väntar sig att bokbranschen kommer att stå inför intressanta förändringar kopplade till teknikutveckling, nya marknadsaktörer och förändrade medievänor. Bokförsäljningsstatistiken kommer därför att spela en viktig roll när det gäller att redogöra för de allra senaste av dessa tendenser.

English Summary

This report presents the most comprehensive data collection to date on Swedish book sales in different market channels. It is produced by The Swedish Booksellers Association and The Swedish Publishers Association and covers the period 2014 to 2015.

During this time period, the total book sales have increased, both in terms of turnover and in volumes. In 2015, the total sales increased 3,2 percent compared to the year before. The total number of sold books increased 3,1 percent.

The average retail price of the books sold hence remained almost the same during 2015. The increase in turnover should thus be explained by the fact that consumers buy more books, and not that average prices have increased.

There are however notable differences between market channels. Physical bookstores increased their sales less than Internet bookstores. In 2015, the increased turnover for physical bookstores amounted to 1,9 percent whereas Internet bookstores saw an increase amounting to 6,9 percent. Other retailers, which consist of grocery stores and book clubs, instead experienced a decline in sales. In 2015, the turnover for this market channel decreased 8,3 percent.

The Swedish Booksellers Association and The Swedish Publishers Association will continuously gather and present data about the Swedish book markets. Many anticipate that these markets will experience substantial changes due to technological advancements, new market actors and changes in media consumption. Future reports will shed light on both short-term and long-term developments in these markets.

Röster från branschen

Direkt efter dataunderlagets sammanställning till denna rapport har åtta stycken initierade yrkesverksamma personer i bokbranschen intervjuats för att sätta försäljningsförändringarna i ett sammanhang. Dessa personer har valts ut för att representera olika försäljningskanaler och yrkesroller för att därmed kunna lyfta röster från många delar av branschen, samt för att kunna ge en viss kontrastverkan. Frågorna har fokuserat på hur försäljningsförändringarna bör tolkas och vad som går respektive inte går att utläsa ur försäljningsstatistiken.

Med utgångspunkt från Svenska Förläggareföreningens statistik över förlagens försäljning till återförsäljare, som insamlats sedan 1973/74, kan en minskande försäljning alltsedan toppåret 2007 konstateras. År 2015 är det första året som visar på en sammantaget ökande försäljning. Bland flertalet av de intervjuade finns en försiktig optimism kring denna vändning. Pia Printz, förläggare på Printz Publishing, säger exempelvis:

Jag ser den lilla uppgången som en inbromsning snarare än ett trendbrott. Det finns liknande exempel på vad som sker internationellt. Vi har sett nedgångar i flera år, men nu verkar det i bästa fall som att de hejdar sig på en nivå som är rimlig.

Eva Svedberg, vd för JB-gruppen, liknar försäljningsökningarna vid små, sköra blomskott, men hon väljer ändå att se vändningen som ett trendbrott. Efter flera svåra år för den fysiska bokhandeln menar hon att hon känner att den mentala utmattningen hos aktörerna i den försäljningskanalen minskat och att tillförsikten växer.

Flera av de intervjuade framhåller att bokbranschens utveckling är höggradigt beroende av vilka titlar som publiceras ett visst år. Ann-Marie Skarp, förlagschef och vd på Piratförlaget, säger att det av just det skälet är en tillfällighet att den sammantagna försäljningen ökat under 2015. Piratförlaget har, utifrån synsättet att det är enskilda titlar som styr utvecklingen, från start haft en väl genomtänkt organisation för att hantera stora omsättningsförändringar mellan olika år och fokuserat på enskilda titlar snarare än att marknadsföra en viss litteraturgenre.

I denna rapportens dataunderlag finns i dagsläget inte tillgänglig information om hur försäljning fördelar sig över enskilda titlar. Norstedts förlagschef Eva Gedin ger dock uttryck för att ett fåtal titlar i hög utsträckning påverkar den sammantagna försäljningen och att bästsäljande böcker kan beslöja svårigheter att sälja titlar ur hela sortimentet. Hon säger:

Det är naturligtvis glädjande att vi ser en uppgång, men det är en stark tendens att det är fenomenititlar och superbästsäljare som påverkar svängningarna. Det har alltid varit så att 10-15 procent av förlagens titlar är avgörande för den samlade försäljningen, men jag tycker att den utvecklingen förstärkts. Det är några få titlar som tar fäste, medan underliggande topplista tappar i volym. De säkra korten blir färre, men säljer under längre tid.

Eva Gedin säger att en sentida trend är att berättelsen bakom bästsäljande böckers tillkomst blivit ett viktigt marknadsföringsmedel och att författare till dessa ofta

beskrivs från ett underdogperspektiv. Berättelsen om hur J. K. Rowling skrev serien om Harry Potter under en period då hon hade ekonomiska svårigheter och hur E. L. James började skriva så kallad fan fiction, vilket ledde till trilogin *Femtio nyanser*, kan ses som två sådana exempel. Kännetecknande för superbästsäljare, säger Eva Gedin, är att de bryter ny mark och breddar en viss genre, även om det är svårt att förutse vilken genre det kommer att vara. De får därefter ofta en rad efterföljare i samma genre. Hon säger att det nu exempelvis säljs stora mängder underhållningslitteratur för kvinnor med erotiska undertoner, även om de titlarna inte säljer i lika stora volymer som bästsäljaren som banade vägen för dem. Parallellt har medier fått ett allt större fokus på försäljning och ekonomi när det gäller litteratur. Det skrivs mer om stora upplagor, om hur mycket författare tjänar och vad enskilda verk omsätter.

Anders Billing, vd för bokhandelskedjan Ugglan, säger att just den fysiska bokhandeln blir allt mindre beroende av bästsäljare, eftersom konkurrensen där är mycket hård, inte minst från dagligvaruhandeln som har hög prispres på dessa böcker. Istället blir det viktigare för den fysiska bokhandeln att konkurrera genom att kunna erbjuda ett väl sorterat sortiment, samt ge råd och vägledning åt sina kunder. Han säger också att idén om vad som är en bästsäljande bok kan skilja sig åt beroende på om man ser det ur ett lokalt eller nationellt perspektiv. En deckare av en lokal författare som säljer i 600 exemplar kan mycket väl vara viktig för en fysisk bokhandel på landsbygden. Ann-Marie Skarp är därtill kritisk till vad hon menar vara en alltför hård centralstyrning bland de stora bokhandelskedjorna. Hon säger att det både sänker motivationen hos anställda om de inte får göra mer lokala anpassningar och leder till att man inte tillvaratar den potential som finns att lyfta litteratur som är särskilt anpassad till den lokala butikens omgivning.

De intervjuade framhåller att försäljningen av digitala böcker, särskilt digitala ljudböcker, har blivit allt större, framför allt genom Storytels etablering som en viktig försäljningskanal. Flera intervjuade säger att försäljningen av digitala ljudböcker som säljs via abonnemangstjänster inte är lika nyhets känsliga som böcker som säljs i till exempel fysisk bokhandel. Ett fördjupande avsnitt om digital utgivning följer senare i rapporten.

Trots att försäljning av digital utgivning ökar skönjer både Anders Billing och Eva Svedberg en mottrend i den fysiska bokhandeln. Eva Svedberg menar att kunder allt oftare tar aktiv ställning till att stödja sin lokala bokhandel, även om vissa titlar kan köpas billigare på internet. Hon säger också att hon märker av en sorts tekniktrötthet hos kunderna. Att kunder väljer att både handla och läsa fysiskt är ett uttryck för det, liksom den stora trenden målar yoga – målarböcker för vuxna. Kunder som ska köpa illustrerade böcker, vackra böcker och barnböcker vill gärna se böckerna, få hjälp att välja och vänder sig därför gärna till den fysiska bokhandeln. Människors intresse för att välja medvetet och återgå till naturen speglas i en ökande försäljning av böcker om alltifrån självhushållning till att vara förberedd på jordens undergång. Hon säger vidare:

Den större, viktigare frågan är hur vi i bokbranschen och i hela samhället ser på bokens värde och livslängd. Det styrs väldigt mycket av prissättning och av utgivning av olika format. Politiska beslut när det gäller att gynna den lokala bokhandeln, bevara skolbibliotek och synliggöra boken påverkar också. Vi konkurrerar alla om människors tid och attityder. Att människor läser är både en folkhälsofråga och en demokratifråga som inte får dribblas bort. Vi vet genom forskning av Mats Myrberg på Stockholms universitet att en sjuttonåring som läser och har blivit läst för har ett ordförråd på 50 000-70 000 ord, medan en sjuttonåring som inte läser har ett ordförråd på 15 000-17 000 ord. För att klara av ett vanligt vuxenliv krävs ett ordförråd på cirka 50 000 ord, annars står man utanför samhället.

Anders Billing menar också att det finns en rädsla hos många kunder att framfarten av tekniska verktyg som smarta telefoner och surfplattor ska göra att nya generationer inte läser tillräckligt mycket längre texter. Oron för ungas läsförmåga och språkutveckling tror han leder till att många också vill köpa fler fysiska böcker.

Bokklubbar och den fysiska ljudboken har diskuterats av de intervjuade och många ser att de kommer att gå en magrande framtid till mötes. Framför allt spår många att den fysiska ljudboken helt kommer att försvinna inom ett par år och ersättas av digitala ljudböcker, huvudsakligen sålda genom abonnemangstjänster.

Marie Bratani Olsson, chef för Bonniers bokklubbar, emotser också att den negativa försäljningsutvecklingen för bokklubbar kommer att fortsätta, men inte i sådan utsträckning att de helt kommer att försvinna. Det finns mindre, nischade bokklubbar inriktade på exempelvis svensk militärhistoria som har mycket lojala medlemmar. Bokcirklar är också en växande trend som bokklubbarna försöker dra nytta av i sin affärsverksamhet. Marie Bratani Olsson säger att befintliga kunder lämnar i liten utsträckning bokklubbar för att istället köpa digital utgivning, men att Storytel begränsar möjligheterna för bokklubbarna att attrahera nya kunder. För stora förlagshus menar hon ändå att bokklubbarna fyller en funktion bortom de direkta försäljningsintäkterna. Hon säger:

Det som är positivt för hela branschen är att bokklubbar skickar ut medlemstidningar med mycket information om nya böcker. Medlemmarna handlar inte alltid böckerna hos oss, utan kan göra det i bokhandeln, på internet eller låna från bibliotek. På det sättet är vi viktiga för läsandet. Det handlar om miljoner av reklamblad som går ut till bokläsande människor.

Jeanette Löfgren, marknads- och försäljningschef för digitala böcker inom Bonnierförlagen, säger att abonnemangstjänster för digitalutgivning kan liknas vid en modern variant av en bokklubb, med vissa viktiga skillnader.

I båda fallen handlar det ju om att prenumerera på litteratur från en specifik återförsäljare på ett sätt som förenklar för kunden jämfört med att köpa styckvis. I både bokklubb- och digitala prenumerationsmodeller har återförsäljaren god möjlighet att bygga upp sina kundrelationer över längre tid och konsumenten känner ofta en stark lojalitet med sin bokklubb eller digitala prenumerations-tjänst. Men det finns stora skillnader också.

Många framhåller som de mest glädjande nyheterna i försäljningsstatistiken för 2015 att barn- och ungdomslitteraturen har fortsatta försäljningsframgångar. Världsboksveckan och branschens satsningar på läslov lyfts som viktiga kraftanstängningar för att uppmuntra barn och ungas läsande. Eva Svedberg säger också att det finns enskilda titlar, som Jeff Kinneys böcker om Greg och *PAX-serien* (skapad av Åsa Larsson, Ingela Korsell och Henrik Jonsson) som slagit igenom stort och hittat många nya läsare bland barn och unga. Hon säger:

De böckerna är en sorts *Jag är Zlatan* för barn. De har nått fram till dem som annars inte läste så mycket böcker. Det är jätteviktigt att hitta rätt titlar för att på så sätt skapa nya läsare.

Eva Gedin ser innehållsmässiga likheter mellan den bäst säljande fackboken och barn- och ungdomsboken under 2015: *Lär dig leva: Mindre stress – mer närvaro* av Mats Billmark och Susan Billmark och *Kaninen som så gärna ville somna: en annorlunda godnattsaga* av Carl-Johan Forssén Ehrlin, genom att de kan ses som självhjälpsböcker för hur vi ska hantera stress eller garanterat få våra barn att somna. Hon framhåller också som en tänkbar förklaring till barn- och ungdomslitteraturens försäljningsökningar att det finns en bredare samhällsutveckling där barn och föräldraskap uppfattas som ett viktigt livsprojekt, där det blir viktigare för föräldrar att aktivt välja rätt dagis, skola och kläder till sina barn – och att denna utveckling också gett draghjälp åt barn- och ungdomsförsäljningen.

1. Bokförsäljning i kronor under 2014 och 2015

Störst försäljningsökning i internetbokhandeln

Sammantaget ökade den totala försäljningen räknat i kronor med 3,2 procent under 2015 jämfört med 2014 bland de marknadsaktörer som täcks av detta dataunderlag. Detta motsvarar 107 miljoner kronor bland de marknadsaktörer som täcks av detta dataunderlag.

Internetbokhandeln ökade sin försäljning med 6,9 procent under tidsperioden 1 januari till 31 december 2015 jämfört med samma period 2014. Den fysiska bokhandeln ökade sin försäljning med 1,9 procent under samma perioder. Räknat i kronor ökade internetbokhandeln sin försäljning med 109 miljoner kronor, att jämföra med den fysiska bokhandelns ökning med 27 miljoner kronor. Kanalen övriga återförsäljare, som består av dagligvaruhandel och bokklubbar, minskade sin försäljning med 29 miljoner kronor.

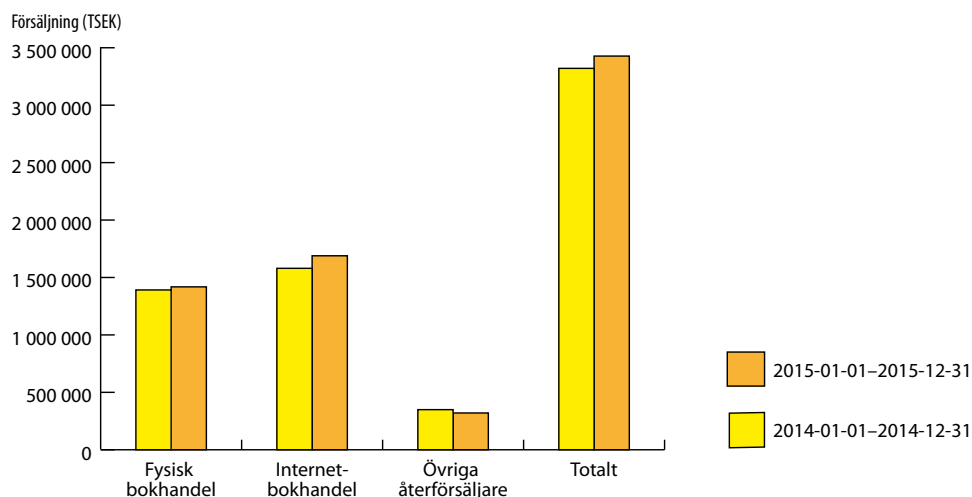
Majoriteten (två tredjedelar) av genrerna i denna rapport kategoriserade ökade sin försäljning. Procentuellt ökade humaniora mest med 9,8 procent, följt av allmän facklitteratur som ökade med 7,4 procent. Barn- och ungdomsböcker (som delvis består av facklitteratur för barn) gick fortsatt starkt framåt och ökade sin försäljning med 5,9 procent. Genrerna kvalificerad facklitteratur, utländsk litteratur och deckare och spänningsromaner ökade sin försäljning med 2,8 procent, 2,2 procent respektive 0,6 procent.

De tre genrer som minskade sin försäljning under 2015 var memoarer och biografier som minskade sin försäljning med 17,4 procent, allmän skönlitteratur som minskade sin försäljning med 2,5 procent och mat och dryck som minskade sin försäljning motsvarande 0,8 procent.

Den största procentuella ökningen bland formaten under 2015 var utländsk utgivning som ökade med 9,6 procent. Det omsättningsmässigt största formatet, inbundna böcker, ökade med 7,5 procent. Det omsättningsmässigt näst största formatet, övriga format (där exempelvis danskt band, häftade böcker, kartonnage och storpocket ingår), minskade sin försäljning med 0,5 procent. Försäljningen av pocketböcker minskade motsvarande 2,1 procent. Den största procentuella försäljningsminskningen bland formaten stod fysiska ljudböcker för. Försäljningen av detta format minskade med 19,4 procent. Observera att detta avser fysiska ljudböcker, d.v.s. ljudböcker sålda på ett fysiskt lagringsmedium, och inte digitala ljudböcker som säljs i strömmande och nedladdningsbar form.

Den totala försäljningen uppdelad per månad för 2014 och 2015 visar försäljningsökningar för nio av tolv månader. Det kan särskilt noteras att försäljningen från juni till augusti ökade kraftigt. I juni ökade försäljningen med 6,7 procent, i juli med 7,9 procent och i augusti med 11,6 procent. Även under den omsättningsmässigt viktiga julhandeln under 2015 ökade försäljningen. I november månad ökade försäljningen med 4,0 procent och i december ökade försäljningen med 2,5 procent jämfört med föregående år. Den största procentuella försäljningsminskningen ägde rum i oktober månad, motsvarande 9,1 procent. Under maj månad 2015 minskade försäljningen med 5,7 procent jämfört med föregående år.

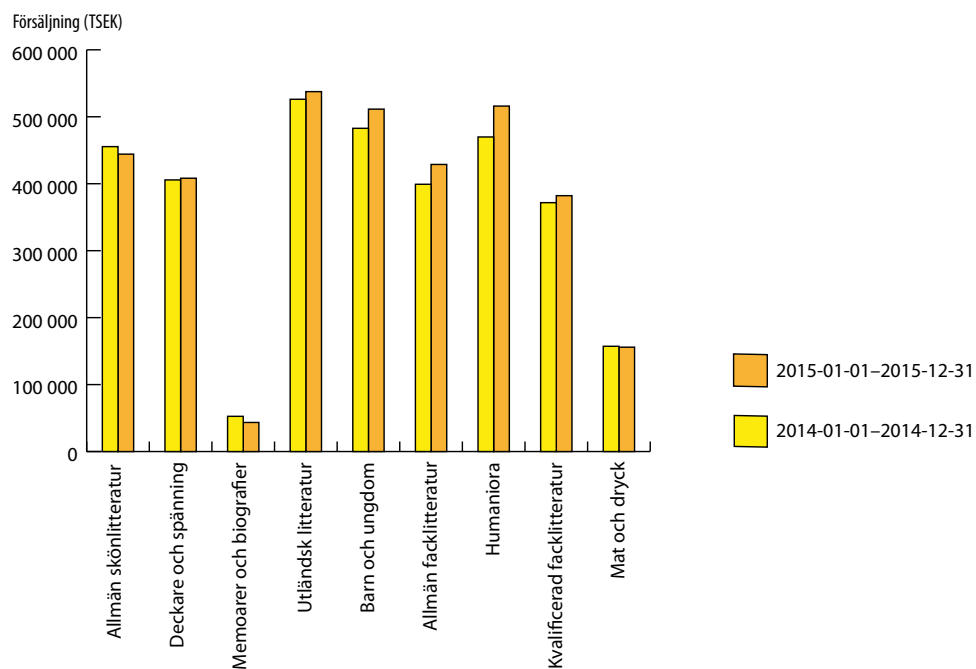
1 A. Försäljning i kronor under 2014 och 2015 uppdelad på kanaler

Kanal	2014	2015	Förändring
Fysisk bokhandel	1 391 426	1 418 366	+ 1,9%
Internetbokhandel	1 579 724	1 688 883	+ 6,9%
Övriga återförsäljare	349 383	320 325	- 8,3%
Totalt	3 320 534	3 427 575	+ 3,2%

DIAGRAM 1 A OCH TABELL 1 A: Försäljning (i TSEK) i olika kanaler under tidsperioden 1 januari till 31 december 2015 jämfört med samma period 2014.

1 B. Försäljning i kronor under 2014 och 2015 uppdelad på genre

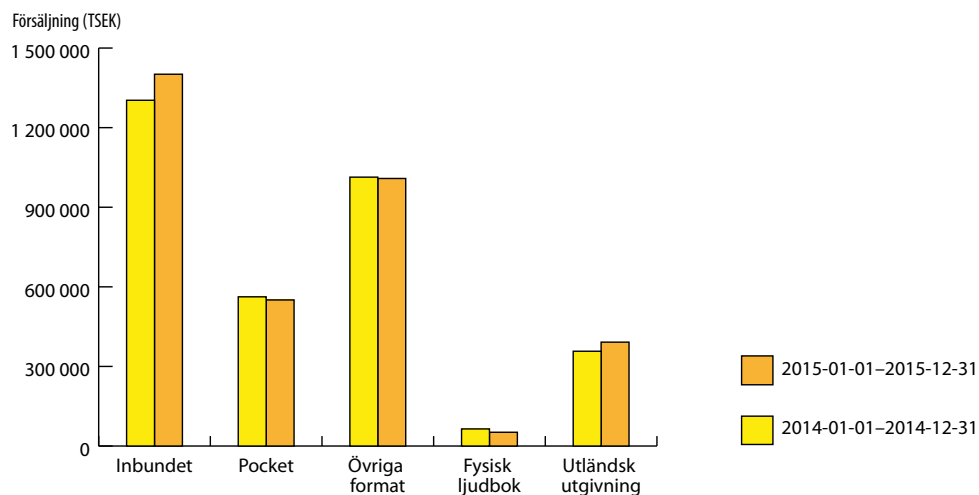

Genre	2014	2015	Förändring
Allmän skönlitteratur	455 414	444 174	- 2,5%
Deckare och spänning	405 673	408 220	+ 0,6%
Memoarer och biografier	52 603	43 438	- 17,4%
Utländsk litteratur	526 137	537 551	+ 2,2%
Barn och ungdom*	482 755	511 407	+ 5,9%
Allmän facklitteratur	399 188	428 785	+ 7,4%
Humaniora	469 833	515 963	+ 9,8%
Kvalificerad facklitteratur	371 716	382 153	+ 2,8%
Mat och dryck	157 215	155 884	- 0,8%
Totalt	3 320 534	3 427 575	+ 3,2%

DIAGRAM 1B OCH TABELL 1B: Försäljning (i TSEK) av olika genrer under tidsperioden 1 januari till 31 december 2015 jämfört med samma period 2014.

*Notera att detaljerad information om barn- och ungdomslitteraturen finns tillgänglig i senare fördjupningskapitel (kapitel 3).

1 C. Försäljning i kronor under 2014 och 2015 uppdelad på format

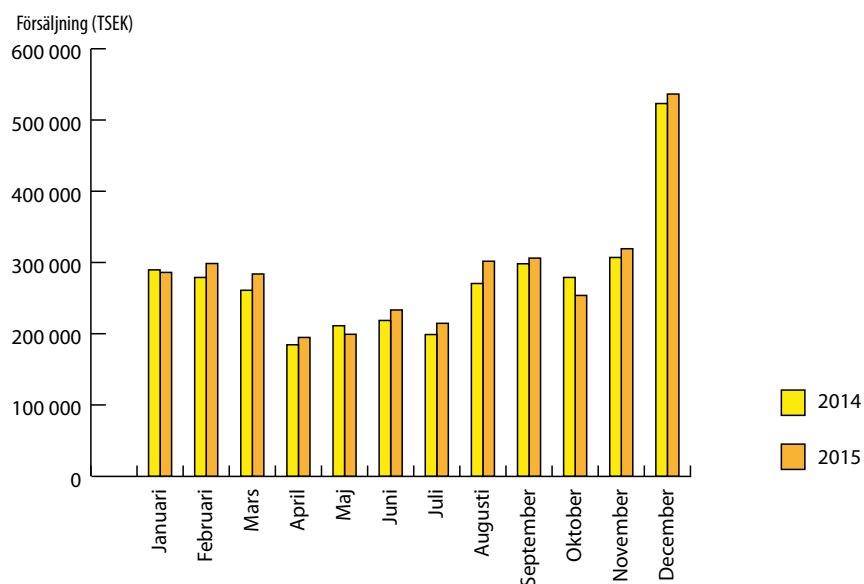

Format	2014	2015	Förändring
Inbundet	1 303 184	1 401 339	+ 7,5%
Pocket	562 376	550 523	- 2,1%
Övriga format	1 013 449	1 008 421	- 0,5%
Fysisk ljudbok	64 409	51 900	- 19,4%
Utländsk utgivning	357 268	391 557	+ 9,6%
Totalt*	3 320 534	3 427 575	+ 3,2%

DIAGRAM 1 C OCH TABELL 1 C: Försäljning (i TSEK) av olika format under tidsperioden 1 januari till 31 december 2015 jämfört med samma period 2014.

*Notera att strömmade och nedladdningsbara böcker (digitala ljudböcker och e-böcker) har tagits bort från denna tabell, eftersom urvalet i dataunderlaget *inte är representativt* för marknaden i stort. Totalsiffran avser dock total försäljning inklusive dessa format.

1 D. Försäljning i kronor under 2014 och 2015 uppdelad på månad

Månad	2014	2015	Förändring
Januari	289 620	286 044	- 1,2%
Februari	278 972	298 539	+ 7,0%
Mars	260 954	283 843	+ 8,8%
April	184 478	194 763	+ 5,6%
Maj	211 227	199 175	- 5,7%
Juni	218 609	233 332	+ 6,7%
Juli	198 831	214 588	+ 7,9%
Augusti	270 487	301 732	+ 11,6%
September	298 203	306 131	+ 2,7%
Oktober	278 999	253 717	- 9,1%
November	307 028	319 308	+ 4,0%
December	523 125	536 402	+ 2,5%
Totalt	3 320 534	3 427 575	+ 3,2%

DIAGRAM 1 D OCH TABELL 1 D: Försäljning (i TSEK) per månad under 2015 jämfört med 2014.

2. Bokförsäljning i antal sålda exemplar under 2014 och 2015

Störst ökning i antal sålda böcker noteras i den fysiska bokhandeln – inte i internetbokhandeln

Den totala försäljningen av antalet sålda exemplar följde försäljningsutvecklingen räknat i kronor mycket väl. Försäljningsökningen av antalet sålda exemplar ökade under 2015 med 3,1 procent, att jämföra med försäljningsökningen under 2014 räknat i kronor motsvarande 3,2 procent. Totalt såldes cirka 788 000 fler böcker under 2015 än under 2014. Detta visar att försäljningsökningen i kronor sammantaget inte kan förklaras av ökade priser, utan av att konsumenterna har köpt fler böcker.

En jämförelse mellan omsättningsförändringar och förändring i antal sålda exemplar bland olika försäljningskanaler visar dock på intressanta skillnader. Den klart största ökningen i antalet sålda böcker stod den fysiska bokhandeln för. Denna försäljningskanal ökade sin försäljning av antalet sålda böcker med 6,4 procent, motsvarande cirka 754 000 fler böcker, att jämföra med försäljningsökningen räknat i kronor motsvarande 1,9 procent.

Internetbokhandeln ökade sin försäljning av antalet sålda böcker med 3,8 procent, motsvarande cirka 401 000 fler böcker, att jämföra med en försäljningsökning räknat i kronor motsvarande 6,9 procent. Detta tyder först på att den fysiska bokhandeln antingen sänkt sina priser eller i högre grad sålt böcker i billigare utföranden (t.ex. pocket och kartonnage), alternativt att förändringen är en kombination av dessa utvecklingar. Omvända förhållanden gäller följaktligen för internetbokhandeln.

Övriga återförsäljare, bestående av dagligvaruhandeln och bokklubbar, visade på en mindre skillnad mellan omsättningsförändring och förändring i antalet sålda böcker. Försäljningsminskningen räknat i kronor uppgick till 8,3 procent medan försäljningsminskningen av antalet sålda böcker uppgick till 10,3 procent.

Störst ökning i antal sålda exemplar noteras bland allmän facklitteratur och inbundna format

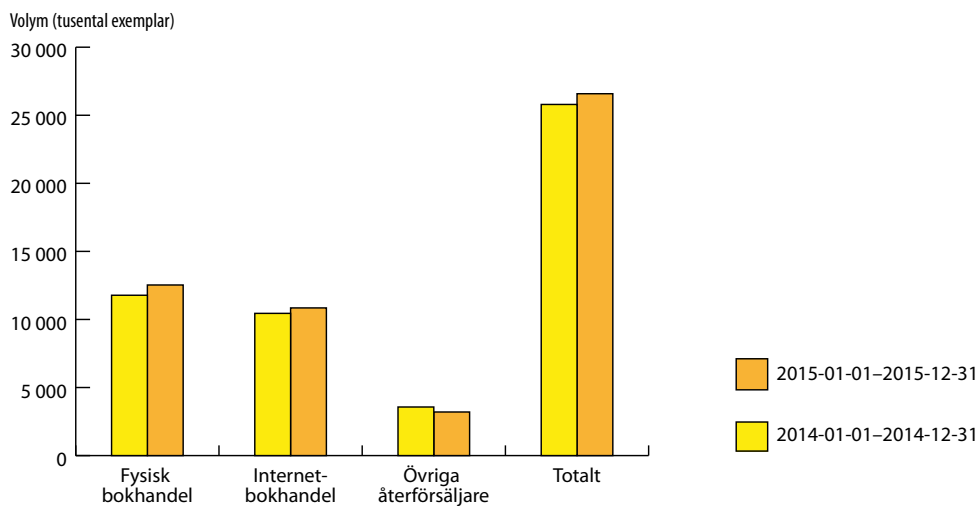
Den totala försäljningen av antalet sålda exemplar följde, som sagt, försäljningsutvecklingen räknat i kronor mycket väl. En nedbrytning på format och genrer visar dock vissa mindre skillnader värda att notera. Även om försäljningen av allmän skönlitteratur räknat i kronor minskade, motsvarande 2,5 procent, ökade dock försäljningen marginellt med 0,6 procent räknat i antal sålda exemplar. Samma sak gällde genren mat och dryck, som minskade med 0,8 procent räknat i kronor men ökade med 1,7 procent räknat i antal sålda exemplar.

Omvända förhållanden gäller deckare och spänningsromaner, som ökade sin försäljning marginellt räknat i kronor med 0,6 procent men minskade den marginellt i antal sålda exemplar med 0,5 procent, samt utländsk litteratur som ökade sin försäljning räknat i kronor med 2,2 procent men minskade i antal sålda exemplar med 0,9 procent. Det kan därtill noteras att memoarer och biografier, som visade den största minskningen bland genrererna räknat i kronor (17,4 procent), minskade betydligt mindre räknat i antal sålda exemplar (11,1 procent). När det

gäller skillnader i omsättning och antalet sålda exemplar bland genrer bör allmänt observeras att böckers format sannolikt påverkar förändringar i genomsnittligt pris på sålda böcker mer än prisförändringar inom specifika genrer. En tänkbar förklaring till varför t.ex. försäljningen av skönlitterära böcker ökade i antal exemplar men inte omsättning är att det troligtvis sålts relativt fler böcker i billigare format.

Slutligen, i en jämförelse mellan omsättning och antalet sålda exemplar för de olika formaten, står framför allt den utländska utgivningen för den största skillnaden. Detta format ökade sin försäljning med 9,6 procent men enbart med 1,4 procent räknat i antal exemplar. Formatet utländsk utgivning består i sin tur av olika sorters format (utländska inbundna böcker, utländska pocketböcker, utländska fysiska ljudböcker, osv.). En förklaring till varför detta format ökat så mycket mer i omsättning än i antalet sålda exemplar kan därför vara att det under 2015 sålts relativt fler dyrare format (exempelvis utländska inbundna böcker) än vad det sålts av billigare format (exempelvis utländska pocketböcker). En viss skillnad mellan omsättning och antalet sålda exemplar kan också märkas för övriga format (där exempelvis danskt band, häftade böcker, kartonnage och storpocket ingår) som under 2015 minskade i omsättning med 0,5 procent men ökade i försäljning i antalet exemplar motsvarande 4,4 procent. Störst ökning under 2015 bland formaten hade den inbundna boken, som ökade med 8,9 procent räknat i antal exemplar att jämföra med en ökning räknat i kronor motsvarande 7,5 procent.

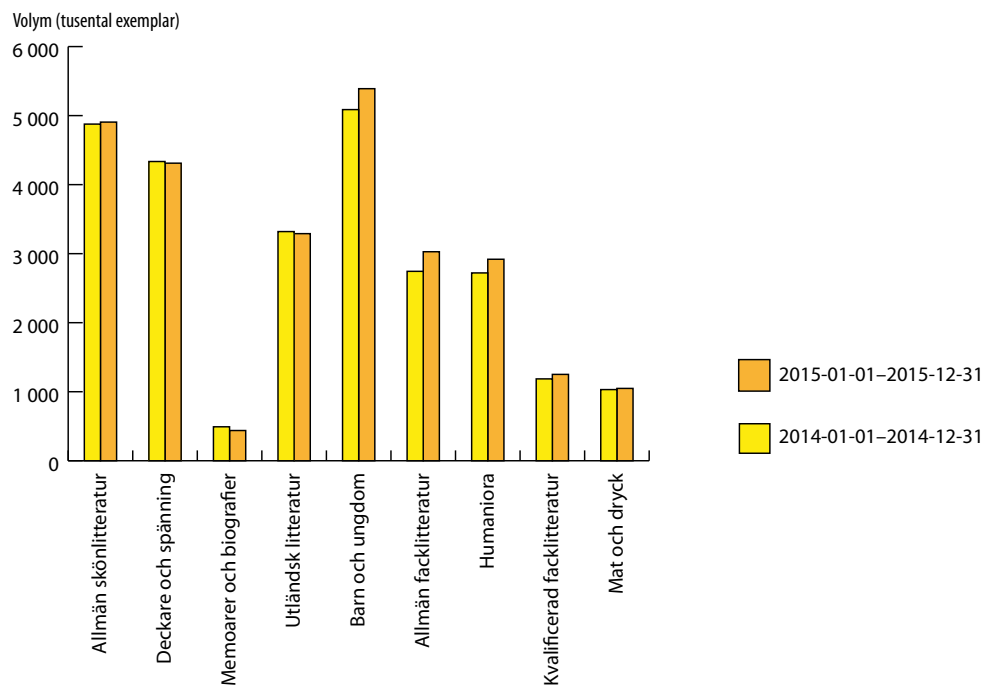
2 A. Försäljning i antal sålda exemplar under 2014 och 2015 uppdelad på kanal

Kanal	2014	2015	Förändring
Fysisk bokhandel	11 778	12 532	+ 6,4%
Internetbokhandel	10 447	10 848	+ 3,8%
Övriga återförsäljare	3 569	3 202	- 10,3%
Totalt	25 794	26 582	+ 3,1%

DIAGRAM 2 A OCH TABELL 2 A: Antal sålda böcker (i tusental) i olika kanaler under tidsperioden 1 januari till 31 december 2015 jämfört med samma period 2014.

2 B. Försäljning i antal sålda exemplar 2014 och 2015 uppdelad på genre

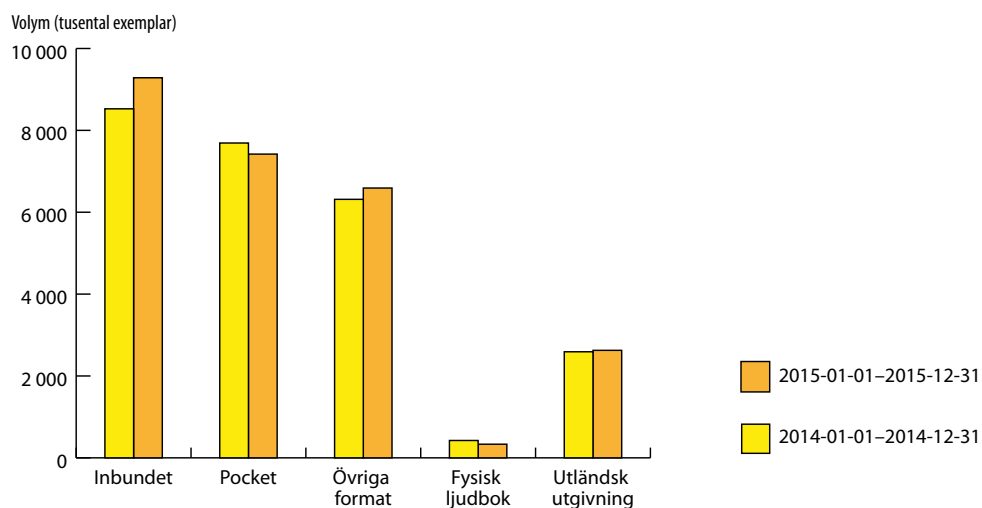

Genre	2014	2015	Förändring
Allmän skönlitteratur	4 877	4 906	+ 0,6%
Deckare och spänning	4 335	4 311	- 0,5%
Memoarer och biografier	492	438	- 11,1%
Utländsk litteratur	3 320	3 290	- 0,9%
Barn och ungdom*	5 087	5 390	+ 5,9%
Allmän facklitteratur	2 744	3 028	+ 10,3%
Humaniora	2 721	2 919	+ 7,3%
Kvalificerad facklitteratur	1 186	1 251	+ 5,5%
Mat och dryck	1 031	1 048	+ 1,7%
Totalt	25 794	26 582	+ 3,1%

DIAGRAM 2 B OCH TABELL 2 B: Antal sålda böcker (i tusental) i olika genrer under tidsperioden 1 januari till 31 december 2015 jämfört med samma period 2014.

*Notera att detaljerad information om barn- och ungdomslitteraturen finns tillgänglig i senare fördjupningskapitel (kapitel 3).

2 C. Försäljning i antal sålda exemplar 2014 och 2015 uppdelad på format

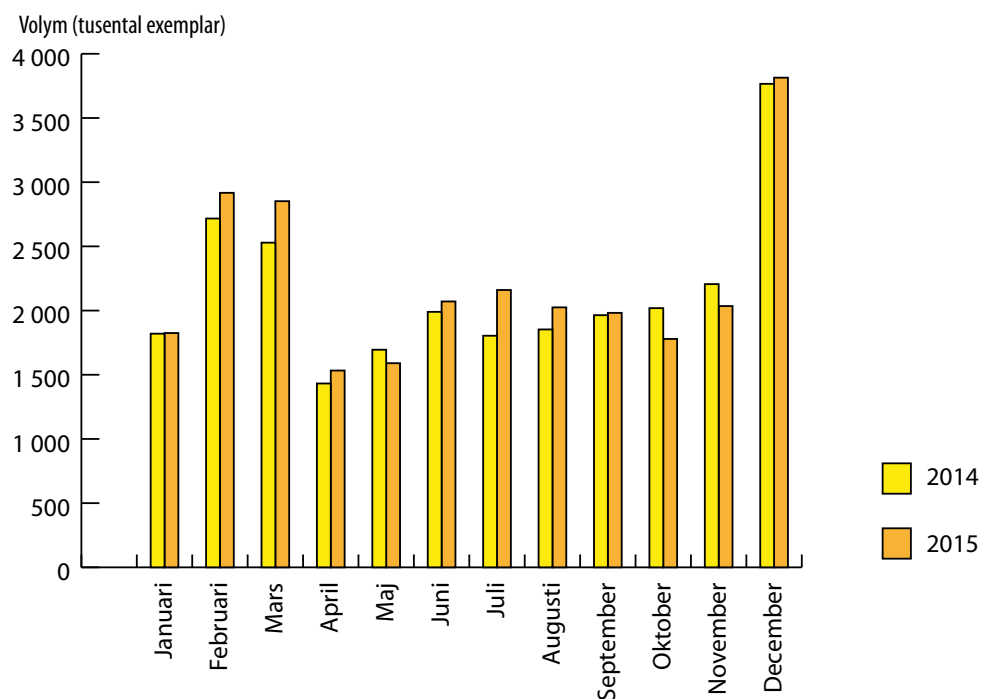

Format	2014	2015	Förändring
Inbundet	8 526	9 285	+ 8,9%
Pocket	7 691	7 420	- 3,5%
Övrigt	6 315	6 591	+ 4,4%
Fysisk ljudbok	424	333	- 21,4%
Utländsk utgivning	2 591	2 626	+ 1,4%
Totalt'	25 794	26 582	+ 3,1%

DIAGRAM 2 C OCH TABELL 2 C: Antal sålda böcker (i tusental) i olika format under tidsperioden 1 januari till 31 december 2015 jämfört med samma period 2014.

*Notera att strömmade och nedladdningsbara böcker (digitala ljudböcker och e-böcker) har tagits bort från denna tabell, eftersom urvalet i dataunderlaget *inte är representativt* för marknaden i stort. Totalsiffran avser dock total försäljning inklusive dessa format.

2 D. Försäljning i antal sålda exemplar under 2014 och 2015 uppdelad på månad

Månad	2014	2015	Förändring
Januari	1 820	1 825	+ 0,3%
Februari	2 717	2 917	+ 7,3%
Mars	2 529	2 852	+ 12,8%
April	1 432	1 533	+ 7,0%
Maj	1 695	1 590	- 6,2%
Juni	1 990	2 071	+ 4,1%
Juli	1 804	2 160	+ 19,7%
Augusti	1 853	2 025	+ 9,3%
September	1 964	1 982	+ 0,9%
Oktober	2 019	1 779	- 11,9%
November	2 206	2 035	- 7,8%
December	3 766	3 814	+ 1,3%
Totalt	25 794	26 582	+ 3,1%

DIAGRAM 2 D OCH TABELL 2 D: Antal sålda böcker (i tusental) under olika månader under 2015 jämfört med 2014.

3. Fördjupning

3 A. Fortsatta försäljningsökningar för barn- och ungdomsböcker men med stora variationer för olika ålderskategorier

Tidigare rapporter baserade på Bokförsäljningsstatistiken har rapporterat om försäljningsframgångar för barn- och ungdomsböcker. I en jämförelse mellan helårsförsäljningen för 2015 och 2013 har exempelvis försäljningen av barn- och ungdomsböcker ökat med över 83 miljoner kronor, eller nästan 20 procent.

Under 2015 ökade försäljningen av barn- och ungdomsböckerna sammantaget med 5,9 procent jämfört med 2014, både räknat i kronor och i antalet sålda exemplar.

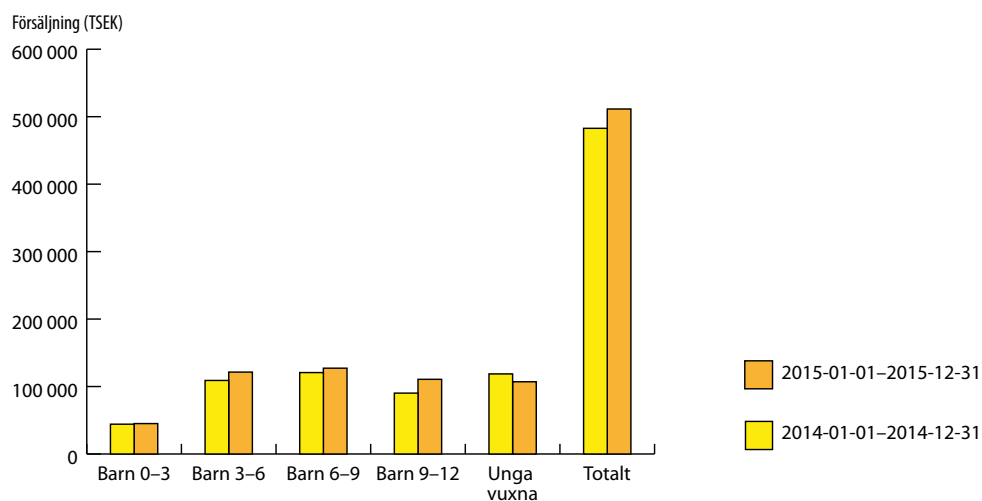
Ökningen under 2015 omfattade, med undantag från kategorin unga vuxna, alla ålderskategorier. Mest ökade barnböcker för läsåldern 9–12 år med 22,7 procent räknat i kronor eller 19,5 procent räknat i antalet sålda exemplar. Näst mest ökade barnböcker för läsåldern 3–6 år, motsvarande 11,4 procent räknat i kronor eller 15,9 procent räknat i antalet sålda exemplar.

Barnböcker för åldern 0–3 år ökade räknat i kronor med 2,1 procent och räknat i antal exemplar motsvarande 8,2 procent. Barnböcker för läsåldern 6–9 år ökade med 5,4 procent räknat i kronor och 1,7 procent räknat i antal sålda exemplar.

En jämförelse mellan 2015 och 2014 visade på en stor försäljningsminskning för kategorin unga vuxna. Omsättningsmässigt minskade denna kategori med 9,8 procent och volymmässigt med 9,2 procent. Även om en specifik läsålder svårigen kan bestämmas för alla barn- och ungdomsböcker kan det ytterligare noteras att det saknas böcker för läsåldern unga vuxna på årstopplistan över de tjugo mest sålda barn- och ungdomsböckerna för 2015.

Försäljningsframgångarna för barn- och ungdomsböcker under 2015 års bokrea var särskilt stark och uppgick till 14,3 procent. Mer om detta följer i nästa fördjupningsavsnitt om bokrea.

3 A.1. Försäljning i kronor av barn- och ungdomslitteratur under 2014 och 2015 uppdelad på ålderskategori

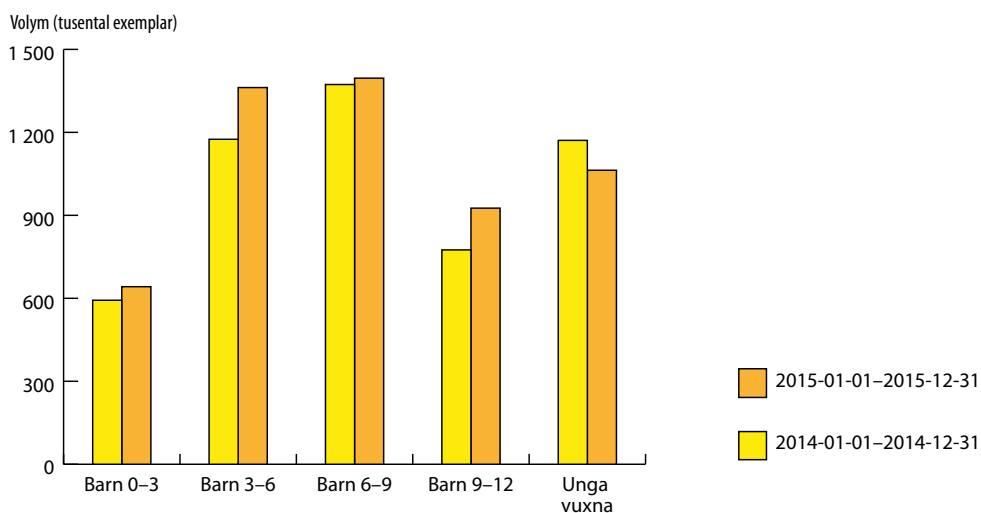

Ålderskategori	2014	2015	Förändring
Barn 0-3 år	44 164	45 084	+ 2,1%
Barn 3-6 år	109 004	121 398	+ 11,4%
Barn 6-9 år	120 678	127 193	+ 5,4%
Barn 9-12 år	90 239	110 684	+ 22,7%
Unga vuxna	118 671	107 047	- 9,8%
Totalt	482 755	511 407	+ 5,9%

DIAGRAM 3 A.1 OCH TABELL 3 A.1: Försäljning (i TSEK) av barn- och ungdomslitteratur specificerat på ålderskategori under tidsperioden 1 januari till 31 december 2015 jämfört med samma period 2014.

FÖRDJUPNING

3 A.2. Försäljning i antalet sålda exemplar av barn- och ungdomslitteratur under 2014 och 2015 uppdelad på ålderskategori

Ålderskategori	2014	2015	Förändring
Barn 0-3 år	593	642	+ 8,2 %
Barn 3-6 år	1 175	1 362	+ 15,9 %
Barn 6-9 år	1 373	1 396	+ 1,7 %
Barn 9-12 år	775	926	+ 19,5 %
Unga vuxna	1 171	1 063	- 9,2 %
Totalt	5 087	5 390	+ 5,9 %

DIAGRAM 3 A.2 OCH TABELL 3 A.2: Antal sålda böcker (i tusental) av barn- och ungdomslitteraturen under tidsperioden 1 januari till 31 december 2015 jämfört med samma period 2014

3 B. Stark bokrea under 2015 – framför allt för barn- och ungdomsböcker och den fysiska bokhandeln

Sammantaget ökade försäljningen under bokrean 2015 jämfört med bokrean 2014 med 5,0 procent eller knappt 13 miljoner kronor. Både den fysiska bokhandeln och internetbokhandeln ökade sin försäljning, med 8,8 procent respektive 6,7 procent. Den minsta försäljningskanalen övriga återförsäljare, d.v.s. dagligvaruhandel och bokklubbar, minskade sin försäljning under bokrean 2015 med 8,4 procent.¹

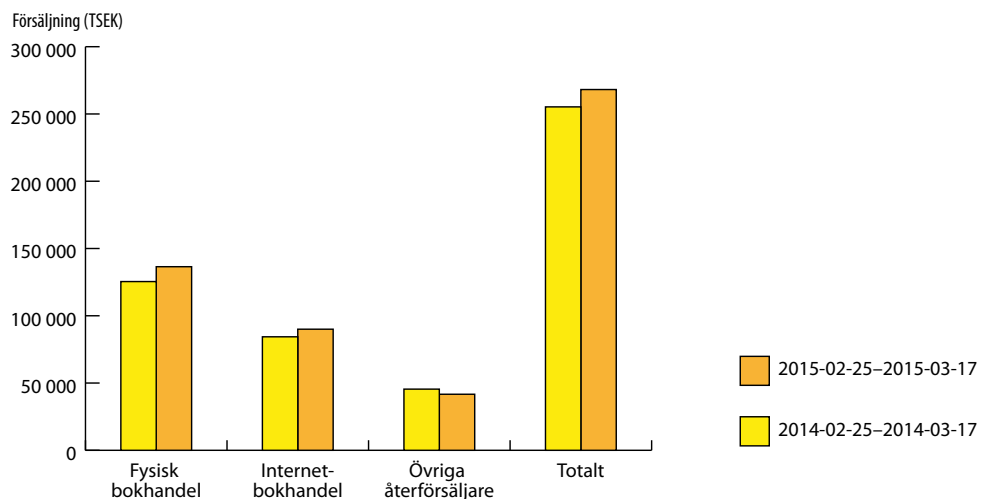
Försäljningen räknat i kronor ökade för alla genrer utom utländsk litteratur samt deckare och spänningsromaner. Mest ökade memoarer och biografier motsvarande 19,9 procent, följt av barn- och ungdomslitteraturen som ökade med 14,3 procent och genren mat och dryck som ökade med 11,0 procent. Att memoarer och biografier ökade under bokrean 2015 kan vara intressant att notera därför att de på helårsbasis 2015 minskade med 17,4 procent. Genren mat och dryck minskade på helårsbasis 2015 med 0,8 procent. Vad konsumenter köper under bokrean synes alltså inte alltid följa trenden för försäljningen övriga året. Detsamma gäller för vissa format. Försäljningen av utländsk utgivning minskade exempelvis med 11,9 procent under bokrean 2015 men ökade med 9,6 procent på helårsbasis. Övriga format (där exempelvis danskt band, häftade böcker, kartonnage och storpocket ingår) ökade med 7,1 procent under bokrean 2015 men minskade svagt på helårsbasis motsvarande 0,5 procent.

Räknat i kronor stod barn- och ungdomslitteraturen för den största försäljningsökningen under bokrean 2015, motsvarande drygt 6 miljoner kronor. Majoriteten av denna ökning stod barnböcker för läsåldern 3–6 år för, vilken ökade med motsvarande 47,7 procent. Försäljningsökningen för böcker för läsåldern 0–3 år var även den mycket hög, motsvarande 18,9 procent. Under bokrean 2015 var med andra ord försäljningsframgångarna störst för barnböcker avsedda för de allra yngsta barnen. Som tidigare nämnts var det emellertid böcker för läsåldern 9–12 år som på helårsbasis stod för den högsta procentuella ökningen, motsvarande 22,7 procent. Under bokrean 2015 var dock denna kategori i det närmaste oförändrad och ökade enbart med 0,2 procent jämfört med bokrean 2014.

¹Med bokrean avses i rapporten branschens stora, årliga bokrea med startdatum bestämt av Svenska Bokhandlareföreningen. Rean har beräknats från det datumet och tre veckor framåt.

FÖRDJUPNING

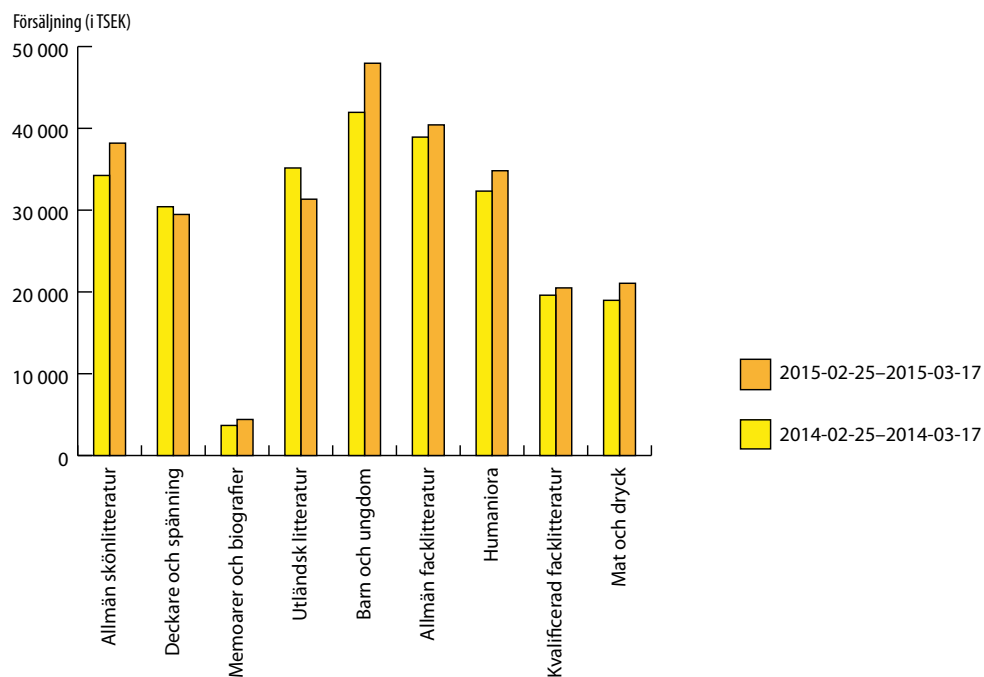
3 B.1. Försäljning i kronor uppdelad på kanal under bokrea 2014 och 2015

Kanal	Bokrea 2014	Bokrea 2015	Förändring
Fysisk bokhandel	125 427	136 469	+ 8,8 %
Internetbokhandel	84 371	90 019	+ 6,7 %
Övriga återförsäljare	45 474	41 671	- 8,4 %
Totalt	255 272	268 160	+ 5,0 %

DIAGRAM 3 B.1 OCH TABELL 3 B.1: Försäljning (i TSEK) i olika kanaler under bokrea 2015 (25 februari-17 mars) jämfört med bokrea 2014 (25 februari-17 mars).

3 B.2. Försäljning i kronor uppdelad på genre under bokrean 2014 och 2015

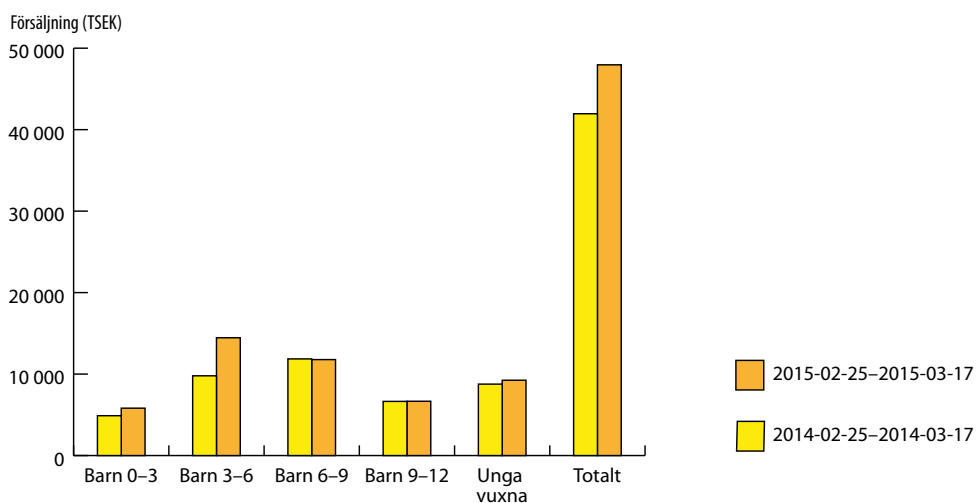

Genre	Bokrea 2014	Bokrea 2015	Förändring
Allmän skönlitteratur	34 240	38 191	+ 11,5 %
Deckare och spänning	30 418	29 472	- 3,1 %
Memoarer och biografier	3 677	4 408	+ 19,9 %
Utländsk litteratur	35 155	31 337	- 10,9 %
Barn och ungdom	41 954	47 959	+ 14,3 %
Allmän facklitteratur	38 929	40 423	+ 3,8 %
Humaniora	32 326	34 818	+ 7,7 %
Kvalificerad facklitteratur	19 600	20 492	+ 4,6 %
Mat och dryck	18 973	21 057	+ 11,0 %
Totalt	255 272	268 160	+ 5,0 %

DIAGRAM 3 B.2 OCH TABELL 3 B.2: Försäljning (i TSEK) av olika genrer under bokrean 2015 (25 februari-17 mars) jämfört med bokrean 2014 (25 februari-17 mars).

FÖRDJUPNING

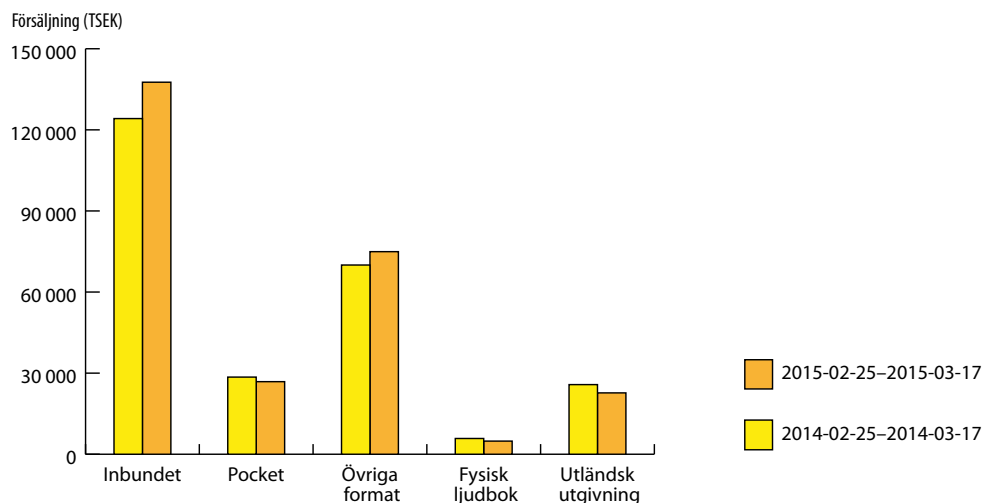
3 B.3. Försäljning i kronor av barn- och ungdomslitteratur uppdelad på ålderskategori under bokrean 2014 och 2015

Ålderskategori	Bokrea 2014	Bokrea 2015	Förändring
Barn 0-3 år	4 890	5 814	+ 18,9 %
Barn 3-6 år	9 788	14 459	+ 47,7 %
Barn 6-9 år	11 862	11 778	- 0,7 %
Barn 9-12 år	6 647	6 664	+ 0,2 %
Unga vuxna	8 767	9 244	+ 5,4 %
Totalt	41 954	47 959	+ 14,3 %

DIAGRAM 3 B.3 OCH TABELL 3 B.3: Försäljning (i TSEK) av barn- och ungdomslitteratur specificerat på ålderskategori under bokrean 2015 (25 februari-17 mars) jämfört med bokrean 2014 (25 februari-17 mars).

3 B.4. Försäljning i kronor uppdelad på format under bokrean 2014 och 2015

Format	Bokrea 2014	Bokrea 2015	Förändring
Inbundet	124 172	137 622	+10,8%
Pocket	28 539	26 847	-5,9%
Övriga format	69 996	74 939	+7,1%
Fysisk ljudbok	5 829	4 858	-16,7%
Utländsk utgivning	25 758	22 694	-11,9%
Totalt*	255 272	268 160	+5,0%

DIAGRAM 3 B.4 OCH TABELL 3 B.4: Försäljning (i TSEK) av olika format under bokrean 2015 (25 februari-17 mars) jämfört med bokrean 2014 (25 februari-17 mars).

*Notera att strömmade och nedladdningsbara böcker (digitala ljudböcker och e-böcker) har tagits bort från denna tabell, eftersom urvalet i dataunderlaget *inte är representativt* för marknaden i stort. Totalsiffran avser dock total försäljning inklusive dessa format.

3 C. Snittpriser – sammantaget oförändrade priser under 2015

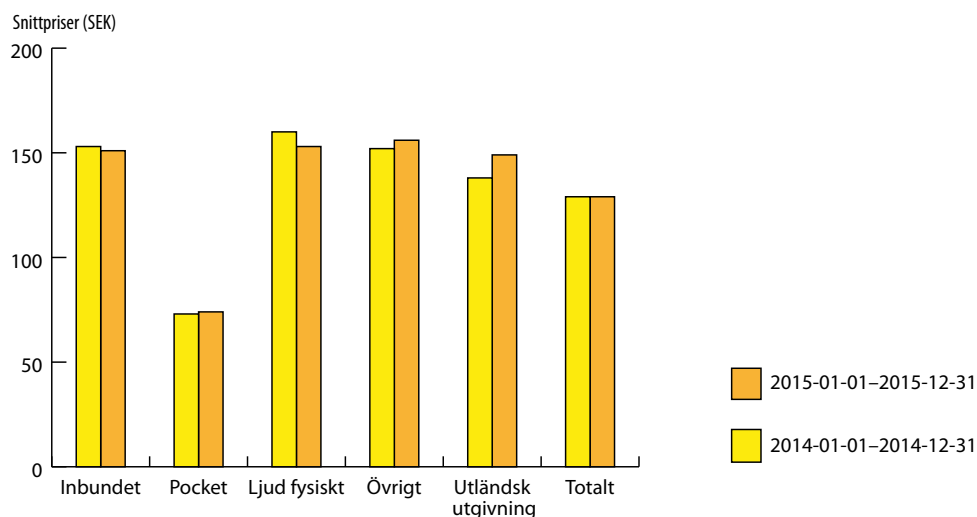
Det genomsnittliga priset per såld bok var i det närmaste oförändrat under 2015 jämfört med 2014. Det genomsnittliga priset per såld bok var båda åren 129 kronor exklusive moms. Räknat på icke avrundade tal höjdes det genomsnittliga priset per såld bok med 0,2 procent.

De sammantagna försäljningsökningarna i denna rapport beror med andra ord på att konsumenter köpt fler böcker och inte på att handeln har höjt sina priser.

Det genomsnittliga priset per såld bok i den utländska utgivningen ökade med 8,1 procent, vilket var den största procentuella ökningen. Övriga format (där exempelvis danskt band, häftade böcker, kartonnage och storpocket ingår) minskade med 4,7 procent, vilket var den största procentuella minskningen. Som tidigare nämnts innehåller formatet utländsk utgivning alla sorters utländska format (utländska inbundna böcker, utländska pocketböcker, utländska fysiska ljudböcker, osv.), vilket kan medföra att ökningen av det genomsnittliga priset på utländsk utgivning tänkbart kan förklaras av att konsumenter köpt relativt fler dyrare utländska format (exempelvis utländska inbundna böcker) än billigare utländska format (exempelvis utländska pocketböcker). Detsamma gäller kategorin övriga format, som består av alla svenska ISBN i Bokinfo som inte täcks av de andra formaten (board book, danskt band, excess, flexband, halvfranskt, halvklottband, helklottband, häftad, kartonnage, spiral och storpocket).

För övrigt kan noteras att det genomsnittliga priset på inbundna böcker minskade med 1,3 procent under 2015 medan pocketböcker ökade med 1,5 procent. Slutligen bör noteras att dataunderlaget saknar direkta prisuppgifter. Vad som i rapporten rapporteras som snittpriser har beräknats genom att för respektive kategori beräkna kvoten av försäljning räknat i kronor och försäljning av antal exemplar, d.v.s. genomsnittligt pris per sålt exemplar. Förändringar i dessa priser kan alltså genomgående antingen bero på att priser de facto höjts eller sänkts eller att konsumenter köpt relativt fler eller färre av böcker av en billigare sort inom den kategorin.

3 C. Snittpriser per format under 2014 och 2015

Format	2014	2015	Förändring
Inbundet	153	151	- 1,3 %
Pocket	73	74	+ 1,5 %
Övriga format	160	153	- 4,7 %
Fysisk ljudbok	152	156	+ 2,5 %
Utländsk utgivning	138	149	+ 8,1 %
Totalt*	129	129	+ 0,2 %

DIAGRAM 3 C OCH TABELL 3 C: Snittpriser för olika format under tidsperioden 1 januari till 31 december 2015 jämfört med samma period 2014.

*Notera att strömmade och nedladdningsbara böcker (digitala ljudböcker och e-böcker) har tagits bort från denna tabell, eftersom urvalet i dataunderlaget *inte är representativt* för marknaden i stort. Totalsiffran avser dock snittpriser på total försäljning inklusive dessa format.

3 D. Digitala böcker

Försäljning av de digitala formaten e-böcker och ljudböcker sker i stor utsträckning hos andra aktörer än de som för närvarande är uppgiftslämnare till Bokförsäljningsstatistiken. Detta är skälet till att denna rapport inte redovisar försäljningsförändringar för digitala ljudböcker och e-böcker i diagrammen och tabellerna som avser format (dock ingår de i den sammantagna försäljningen). Istället har ett antal intervjuer genomförts med välinformerade specialister inom dessa digitala format.

Den samlade bilden av försäljningen av den digitala utgivningen är att försäljningen, framför allt av den digitala ljudboken, ökar mycket kraftigt. I ett pressmeddelande från Bonnierförlagen AB den 29 januari 2016 skrivs bland annat att förlagsgruppen under 2015 haft en ”extremt hög tillväxttakt för digitala böcker (69%).” Jeanette Löfgren, marknads- och försäljningschef för digitala böcker inom Bonnierförlagen, säger att digitala ljudböcker har haft en unik utveckling i Sverige. Hon säger:

Vi ökade med över 100 procent på digitala ljudböcker under 2015. Generellt står nu digitala böcker för 10 procent av vår omsättning och 12 procent av volymen.

Bland de intervjuade finns en samstämmighet om att ljudböcker sålda på fysiska lagringsminnen med tiden kommer att ersättas helt av strömmande och nedladdningsbara ljudböcker. De påtalar också att de digitala formaten som säljs i strömmande och nedladdningsbar form är bättre skyddade mot piratkopiering än vad fysiska ljudböcker är, eftersom de t.ex. vattenmärks med köparens namn.

Intervjuerna som genomförts till denna rapport betonar särskilt Storytels betydelse för försäljningen av de digitala formaten.

Sofie Zettergren, CFO för Storytel, säger att bolaget i december 2015 hade 200 000 betalande kunder, att jämföra med 107 000 betalande kunder året innan. Majoriteten av dessa kunder finns i Sverige. Särskilt stora försäljningsökningar skedde under sommarmånaderna. Sofie Zettergren förklarar försäljningsökningarna med att Storytel har investerat stora belopp i marknadsföring för att medvetandegöra kunder om att dessa format och tjänster finns. I likhet med andra aktörer på marknaden har Storytel haft betydande försäljningsökningar av barn- och ungdomsböcker, framför allt för yngre läsåldrar men även för unga vuxna.

En viktig fråga för Storytel handlar om att dessa format beläggs med momsatsen 25 procent, istället för momsatsen 6 procent som gäller för övriga format. Hon säger:

Det viktiga är att böcker ska konkurrera på samma villkor. Vi ser ju ingen skillnad på en digital bok och en fysisk bok. Framför allt ser vi ingen skillnad på en digital ljudbok och en ljudbok som säljs på ett fysiskt lagringsminne och därför får en lägre moms. En sänkt moms skulle kunna ge Storytel möjlighet att betala mer i royalty till förlag och därmed författarna, men också sänka priset mot slutkund och därmed öka lyssnandet och läsandet i stort. Vi tror heller inte att Storytel tar så stora andelar från pappersboken. Vi tror istället att vi ökar den totala marknaden.

Även Jeanette Löfgren framhåller momsens betydelse för digitala böcker som mycket viktig, inte minst när det gäller försäljningen till yngre målgrupper.

Rickard Henley, digital chef på Norstedts, kommenterar att de digitala formatens försäljningsframgångar beror på flera faktorer. Han ser att konsumenter har en beteendeskiftning som han tror kommer att accelerera över tid, att fler och fler läsare blir vana att läsa texter på en skärm och att skärmar blir bättre och bättre, samt att det skapas fler tjänster som utnyttjar mediet på ett annat sätt än tidigare. Han framhåller även att marknaden drivs av att fler människor upptäcker bibliotekens utlåning av e-böcker.

En intressant skillnad mellan försäljningen av digital utgivning och annan utgivning är att den framför allt säljs via abonnemangstjänster på internet, där kunder betalar en månadsavgift för att få tillgång till ett stort sortiment. Flera intervjuade belyser att denna affärsmodell gör att en relativt mindre andel av försäljningen avser nyutgivna böcker, vilket bland annat beror på att man inte har någon lagerkostnad för att hålla ett stort antal titlar. Jeanette Löfgren menar att detta också kan påverka att utgivningsbeslut av ljudböcker blir mer långsiktiga, eftersom det blir fler titlar som blir lönsamma på en längre tidshorisont än vad man tidigare förhöll sig till.

Den generella uppfattningen hos de intervjuade är att försäljningen av det digitala formatet genremässigt fördelas relativt likt andra format. Pia Printz säger att hon gissar att det finns en liten skillnad genom att böcker som kan upplevas som pinsamma att köpa eller ha stående i bokhyllan, exempelvis skilsmäsohandböcker och erotiska noveller, skulle kunna ha en något bättre försäljning i digital utgivning än i fysiska böcker. Jeanette Löfgren menar dock att en trend är att konsumenter offentliggör sin digitala bokhylla på sociala medier, exempelvis på Facebook och Goodreads. Den identitetsmarkerande funktionen som fysiska böcker kan ha när de står i en bokhylla lever med andra ord vidare i annan form också när det gäller digital utgivning.

4. Topplistor under 2014 och 2015

Deckare och spänningslitteratur toppar den skönlitterära försäljningen 2015

Deckaren och spänningsromanen tar stor plats på den skönlitterära årstopplistan för 2015. Av de 20 bäst säljande titlarna är över hälften deckare eller spänningsromaner. Även den humoristiska romanen är populär genom titlar av Fredrik Backman, Jonas Jonasson och Jojo Moyes. Augustprisvinnarna Jonas Hassen Khemiri (2015) och Kristina Sandberg (2014) återfinns på nionde respektive artonde plats på topplistan.

Den bäst säljande svenska romanen var *Det som inte dödar oss* av David Lagercrantz. Boken är den fristående fortsättningen på Stieg Larssons *Millenium*-serie och utgiven på Norstedts. Efter David Lagercrantz följer deckarförfattarna Lars Kepler (Alexander Ahndoril och Alexandra Coelho Ahndoril), Camilla Läckberg och Leif G. W. Persson.

Det kan noteras att Lars Keplers *Stalker*, Camilla Läckbergs *Lejontämjaren* och Fredrik Backmans *Min mormor hälsar och säger förlåt* marknadsfördes stort under bokrean 2015, vilket till delar kan förklara deras toppnoteringar. De två förstnämnda utgavs under 2014 och *Min mormor hälsar och säger förlåt* utgavs under 2013.

Den facklitterära genrens årstopplista för 2015 innehåller en rad olika ämnesområden. De tre bäst säljande titlarna spänner över ämnen som mindfulness (*Lär dig leva: Mindre stress – mer närvaro* av Mats Billmark och Susan Billmark), försäljning (*Sälj!: Konsten att sälja vad som helst till vem som helst* av Fredrik Eklund och Bruce Littlefield) och medicinsk populärvetenskap (*Charmen med tarmen: allt om ett av kroppens mest underskattade organ* av Guilia Enders). Svetlana Aleksijevitj, Nobelpristagaren i litteratur 2015, återfinns på placeringarna fyra och nitton på den facklitterära årstopplistan.

Årstopplistan för barn- och ungdomslitteraturen för 2015 innehåller många titlar av samma författare. Martin Widmarks och Helena Willis böcker om *LasseMajas Detektivbyrå* återfinns på plats två, åtta, nio och tio över de bäst säljande barn- och ungdomsböckerna. Jeff Kinney, Kristina Ohlsson och Astrid Lindgren har vardera två olika titlar på årstopplistan. Bonnier Carlsen har i särklass flest titlar på årstopplistan bland förlagen (12 av 20 titlar). Rabén och Sjögren har fyra titlar på listan och Lilla Piratförlaget tre titlar.

Både den facklitterära kategorin och barn- och ungdomslitteraturen toppas av titlar utgivna på små förlag ägda av författarna. Den bäst säljande facklitterära boken under 2015 var *Lär dig leva: mindre stress – mer närvaro* av Mats Billmark och Susan Billmark, utgiven på Inre Hälsa Förlag. Den bäst säljande boken inom barn- och ungdomslitteraturen var Carl-Johan Forssén Ehrlins *Kaninen som så gärna ville somna: en annorlunda godnattsaga*.

Piratförlaget har flest placeringar på topplistan (5 av 20). Albert Bonniers Förlag och Norstedts har i en jämförelse fyra listplaceringar vardera.

Årstopplistorna avser antal sålda exemplar och inte försäljning räknat i kronor.

4 A. Årstopplista 2015 av enskilda titlar – Skönlitteratur

1. David Lagercrantz	<i>Det som inte dödar oss</i>	Norstedts
2. Lars Kepler	<i>Stalker</i>	Albert Bonniers Förlag
3. Camilla Läckberg	<i>Lejontämjaren</i>	Bokförlaget Forum
4. Leif G. W. Persson	<i>Bombmakaren och hans kvinna</i>	Albert Bonniers Förlag
5. Fredrik Backman	<i>Britt-Marie var här</i>	Partners in Stories
6. Jan Guillou	<i>Blå stjärnan</i>	Piratförlaget
7. E L James	<i>Grey: Femtio nyanser av honom enligt Christian</i>	Norstedts
8. Jonas Jonasson	<i>Mördar-Anders och hans vänner (samt en och annan ovän)</i>	Piratförlaget
9. Jonas Hassen Khemiri	<i>Allt jag inte minns</i>	Albert Bonniers Förlag
10. Jens Lapidus	<i>STHLM DELETE</i>	Wahlström & Widstrand
11. Martina Haag	<i>Det är något som inte stämmer</i>	Piratförlaget
12. Lars Kepler	<i>Playground</i>	Albert Bonniers Förlag
13. Liza Marklund	<i>Järnblod</i>	Piratförlaget
14. Jens Lapidus	<i>VIP-rummet</i>	Wahlström & Widstrand
15. Jojo Moyes	<i>Arvet efter dig</i>	Printz Publishing
16. Jonas Jonasson	<i>Analfabeten som kunde räkna</i>	Piratförlaget
17. Roslund och Thunberg	<i>Björndansen</i>	Piratförlaget
18. Kristina Sandberg	<i>Liv till varje pris</i>	Norstedts
19. Mikael Hjorth och Hans Rosenfeldt	<i>De underkända</i>	Norstedts
20. Fredrik Backman	<i>Min mormor hälsar och säger förlåt</i>	Bokförlaget Forum

4 B. Årstopplista 2015 av enskilda titlar – Facklitteratur

1. Mats Billmark och Susan Billmark	<i>Lär dig leva: mindre stress – mer närvaro</i>	Inre Hälsa Förlag
2. Fredrik Eklund och Bruce Littlefield	<i>Sälj!: Konsten att sälja vad som helst till vem som helst</i>	Ekerlids Förlag
3. Giulia Enders	<i>Charmen med tarmen: allt om ett av kroppens mest underskattade organ</i>	Bokförlaget Forum
4. Svetlana Aleksijevitj	<i>Kriget har inget kvinnligt ansikte</i>	Ersatz
5. Johanna Basford	<i>Förtrollade skogen – en målarbok</i>	Pagina Förlag
6. -	<i>Sju sorters kakor</i>	Massolit Förlag
7. Astrid Lindgren	<i>Krigsdagböcker 1939-1945</i>	Salikon Förlag
8. Johanna Basford	<i>Hemliga Trädgården – En skattjakt i målarbok</i>	Pagina Förlag
9. Hanna Karlzon	<i>Dagdrömmar: målarbok</i>	Pagina Förlag
10. Fredrik Reinfeldt	<i>Halvvägs</i>	Albert Bonniers Förlag
11. -	<i>Kreativitet och mindfulness – 100 bilder på inspirerande mönster att färglägga själv</i>	Bonnier Fakta
12. -	<i>Guinness World Records 2016</i>	Bonnier Fakta
13. Clara Henry	<i>Ja jag har mens, hurså?</i>	Bokförlaget Forum
14. Karin Bojs	<i>Min europeiska familj: de senaste 54 000 åren</i>	Albert Bonniers Förlag
15. Alex Schulman och Sigge Eklund	<i>Tid: livet är inte kronologiskt</i>	Bookmark Förlag
16. Yuval Noah Harari	<i>Sapiens: en kort historik över historien</i>	Natur & Kultur
17. -	<i>Kreativitet och mindfulness – 100 bilder på växter och djur att färglägga själv</i>	Bonnier Fakta
18. Klas Ingesson och Henrik Ekblom	<i>Det är bara lite cancer: om livet, döden och myten om mig själv</i>	Offside press
19. Svetlana Aleksijevitj	<i>De sista vittnena: solo för barnröst</i>	Ersatz
20. Leila Lindholm	<i>The Fresh Foodie</i>	Walter and Books

4 C. Årstopplista 2015 av enskilda titlar – Barn och ungdomslitteratur

1. Carl-Johan Forssén
Ehrlin	<i>Kaninen som så gärna ville somna: en
annorlunda godnattsaga</i>	Ehrlin förlag
2. Martin Widmark och
Helena Willis	<i>Fängelsemysteriet</i>	Bonnier Carlsen
3. Jeff Kinney	<i>Helt ute</i>	Bonnier Carlsen
4. Jeff Kinney	<i>Det långa loppet</i>	Bonnier Carlsen
5. -	<i>MiniPixi säljförpackning 1</i>	Bonnier Carlsen
6. -	<i>Pixiadventskalender</i>	Bonnier Carlsen
7. -	<i>Glasbarnen</i>	Lilla Piratförlaget
8. Martin Widmark och
Helena Willis	<i>Zoomysteriet</i>	Bonnier Carlsen
9. Martin Widmark och
Helena Willis	<i>Biblioteksmysteriet</i>	Bonnier Carlsen
10. Martin Widmark och
Helena Willis	<i>Fotbollsmysteriet</i>	Bonnier Carlsen
11. Åsa Larsson och
Ingela Korsell	<i>Nidstången</i>	Bonnier Carlsen
12. Kristina Ohlsson	<i>Stenänglar</i>	Lilla Piratförlaget
13. Kristina Ohlsson	<i>Mysteriet på Hester Hill</i>	Lilla Piratförlaget
14. Jan Lööf	<i>ABC- och SIFFERboken</i>	Bonnier Carlsen
15. Helena Bross	<i>Vi vill ha disko</i>	Bonnier Carlsen
16. Astrid Lindgren	<i>Och nu så vill jag sjunga : 30 sånger om
Pippi, Emil, Madicken och alla de andra</i>	Rabén & Sjögren Förlag
17. J. K. Rowling	<i>Harry Potter och De vises sten</i>	Rabén & Sjögren Förlag
18. Sarah Sheppard	<i>Viktiga kartor: för äventyrare och
dagdrömmare</i>	Bonnier Carlsen
19. Astrid Lindgren	<i>Astrid Lindgrens jul: Astrid Lindgren
läser sju älskade julsagor</i>	Rabén & Sjögren Förlag
20. Gunilla Bergström	<i>Skratta lagom! sa pappa Åberg</i>	Rabén & Sjögren Förlag

4 D. Årstopplista 2015 av enskilda titlar – Pocket

1. Jan-Philipp Sendker	<i>Konsten att höra hjärtslag</i>	Månpocket
2. Jojo Moyes	<i>Etthundra mil</i>	Printz Publishing
3. Jojo Moyes	<i>Sista brevet från din älskade</i>	Printz Publishing
4. Fredrik Backman	<i>Britt-Marie var här</i>	Pocketförlaget
5. Sofie Sarenbrant	<i>Visning pågår</i>	Ponto pocket
6. Majgull Axelsson	<i>Jag heter inte Miriam</i>	Brombergs Bokförlag
7. Kristina Sandberg	<i>Att föda ett barn</i>	Norstedts Pocket
8. Kristina Ohlsson	<i>Lotus Blues</i>	Pocketförlaget
9. Stefan Ahnhem	<i>Offer utan ansikte</i>	Månpocket
10. Jens Lapidus	<i>VIP-rummet</i>	Månpocket
11. Liane Moriarty	<i>Öppnas i händelse av min död</i>	Månpocket
12. Jojo Moyes	<i>Livet efter dig</i>	Printz Publishing
13. Lars Kepler	<i>Stalker</i>	Månpocket
14. John Williams	<i>Stoner</i>	Natur & Kultur
15. Linda Olsson	<i>I skymningen sjunger koltrasten</i>	Brombergs Förlag
16. Gillian Flynn	<i>Gone girl</i>	Pocketförlaget
17. Viveca Sten	<i>I maktens skugga</i>	Månpocket
18. Jörn Lier Horst	<i>Jakthundarna</i>	Lind & Co
19. Michael Hjorth och Hans Rosenfeldt	<i>Den stumma flickan</i>	Norstedts
20. Jo Nesbø	<i>Sonen</i>	Pocketförlaget

4 E. Årstopplista 2015 av enskilda titlar – Ljudböcker

1. Emelie Schepp	<i>Märkta för livet</i>	Bonnier Audio
2. Joakim Zander	<i>Simmaren</i>	Bonnier Audio
3. Lars Forsberg	<i>Rör inte mitt mord!</i>	Bonnier Audio
4. David Lagercrantz	<i>Det som inte dödar oss</i> [cd-skiva]	Norstedts
5. David Lagercrantz	<i>Det som inte dödar oss</i> [mp3-fil]	Norstedts
6. Fredrik T. Olsson	<i>Slutet på kedjan</i>	Bonnier Audio
7. Jan Guillou	<i>Blå stjärnan</i>	Piratförlaget
8. Carl-Johan Forssén Ehrlin	<i>Kaninen som så gärna ville somna: en annorlunda godnattsaga</i>	Ehrlin förlag
9. Jonas Jonasson	<i>Mördar-Anders och hans vänner (samt en och annan ovän)</i>	Piratförlaget
10. David Lagercrantz	<i>Det som inte dödar oss</i> [MP3 CD]	Norstedts
11. Jonas Jonasson	<i>Analfabeten som kunde räkna</i>	Piratförlaget
12. Leif G. W. Persson	<i>Bombmakaren och hans kvinna</i> [CD]	Bonnier Audio
13. Leif G. W. Persson	<i>Bombmakaren och hans kvinna</i> [MP3]	Bonnier Audio
14. Fredrik Backman	<i>En man som heter Ove</i>	Bonnier Audio
15. Jussi Adler-Olsen	<i>Den gränslöse</i> [CD-skiva]	Bonnier Audio
16. Jan Guillou	<i>Mellan rött och svart</i>	Piratförlaget
17. Liza Marklund	<i>Lyckliga gatan</i>	Piratförlaget
18. Jan Guillou	<i>Blå stjärnan</i>	Piratförlaget
19. Gunilla Bergström	<i>Alfons Åberg (grön) – 6 sagor med Alfons Åberg</i>	Rabén & Sjögren Förlag
20. Jussi Adler-Olsen	<i>Den gränslöse</i> [MP3-fil]	Bonnier Audio

*Notera att strömmade och nedladdningsbara böcker (digitala ljudböcker) i stor utsträckning säljs genom uppgiftslämnare som inte finns representerade i Bokförsäljningsstatistiken. Topplistorna avspeglar försäljningen hos uppgiftslämnarna i dataunderlaget och är *inte representativt* för marknaden i stort.

4 F. Årstopplista 2015 av enskilda titlar – E-böcker

1. Ninni Schulman	<i>Svara om du hör mig</i>	Bokförlaget Forum
2. Katarina Bivald	<i>Livet, motorcyklar och andra omöjliga projekt</i>	Bokförlaget Forum
3. David Lagercrantz	<i>Det som inte dödar oss</i>	Norstedts
4. Mons Kallentoft och Markus Lutteman	<i>Zack</i>	Bookmark Förlag
5. Åsa Hellberg	<i>En liten värld</i>	Bokförlaget Forum
6. Guilia Enders	<i>Charmen med tarmen : allt om ett av kroppens mest underskattade organ</i>	Bokförlaget Forum
7. Mari Jungstedt och Ruben Eliasson	<i>En mörkare himmel</i>	Albert Bonniers Förlag
8. Leif G. W. Persson	<i>Bombmakaren och hans kvinna</i>	Albert Bonniers Förlag
9. Jan-Philipp Sendker	<i>Konsten att höra hjärtslag</i>	Bokförlaget Forum
10. Jan Guillou	<i>Blå stjärnan</i>	Piratförlaget
11. Lucy Dillon	<i>Hundra omistliga ting</i>	Bokförlaget Forum
12. Kristina Ohlsson	<i>Lotus Blues</i>	Piratförlaget
13. Lars Kepler	<i>Stalker</i>	Albert Bonniers Förlag
14. Jojo Moyes	<i>Etthundra mil</i>	Printz Publishing
15. Liza Marklund	<i>Järnblod</i>	Piratförlaget
16. E L James	<i>Grey: Femtio nyanser av honom enligt Grey</i>	Norstedts
17. Mons Kallentoft	<i>Jordstorm</i>	Bokförlaget Forum
18. E L James	<i>Femtio nyanser av mörker</i>	Norstedts
19. Jojo Moyes	<i>Sista brevet från din älskade</i>	Printz Publishing
20. Michael Hjorth och Hans Rosenfeldt	<i>De underkända</i>	Norstedts

*Notera att strömmade och nedladdningsbara böcker (e-böcker) i stor utsträckning säljs genom uppgiftslämnare som inte finns representerade i Bokförsäljningsstatistiken. Topplistorna avspeglar försäljningen hos uppgiftslämnarna i dataunderlaget och är *inte representativt* för marknaden i stort.

5. Bokförsäljningsstatistikens bakgrund och metod

Unik kartläggning av den svenska bokförsäljningen

Denna rapport presenterar den mest omfattande datainsamlingen av svensk bokförsäljning från återförsäljare som någonsin har gjorts i Sverige. Den är resultatet av ett samarbete mellan Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen och är unik genom att den presenterar tillförlitlig försäljningsstatistik vilken inte tidigare funnits.

Detta är den femte rapporten som baseras på Bokförsäljningsstatistikens datamängd. Den inkluderar detaljerad statistik för åren 2014 och 2015. Den tidigare rapporten *Boken 2015 – marknaden, trender och analyser*, publicerad i januari 2015, omfattar även försäljningsstatistik för åren 2012, 2013 och 2014. Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen har publicerat samtliga rapporter på sina hemsidor.

Försäljningsstatistiken som presenteras i denna rapport omfattar tidsperioden från den 1 januari 2014 till den 31 december 2015 och fokuserar på allmänlitteratur. För närvarande finns ett antal namngivna, stora uppgiftslämnare verksamma inom nätbokhandel, bokklubbar, varuhus, stormarknader och fysisk bokhandel (se bilaga, kapitel 6). Datainhämtningen är löpande och kommande rapporter kommer att redogöra för senare tidsperioder. Den ursprungliga ambitionen var att alla tillkommande uppgiftslämnare skulle åläggas att lämna fullständig försäljningshistorik från och med 1 januari 2012. Om det inte är möjligt för tillkommande uppgiftslämnare att lämna fullständig försäljningshistorik så långt tillbaka, finns en sannolikhet att vissa uppgiftslämnare kommer att ansluta från och med ett senare datum. Om det sker kommer framtida rapporter enbart att innehålla jämförelser i tidsperioder med motsvarande uppgiftslämnare. Det kan också noteras att historisk försäljningsstatistik i dessa rapporter kan komma att uppdateras i händelse av att uppgiftslämnare lämnar Bokförsäljningsstatistiken.

Statistiken bygger på daglig försäljningsstatistik från uppgiftslämnarnas kassasystem eller motsvarande och är indelad per genre, bokformat och försäljningskanal. Uppgiftslämnare kan med fyra dagars fördröjning se sin egen försäljning i förhållande till den totala försäljningen inom den egna kanalen och totalt. Medlemsförlagen i Svenska Förläggareföreningen ser sina egna försäljningssiffror och titlar i förhållande till totalsiffran inom respektive statistikområde. Med undantag från en sammanställning av de mest sålda titlarna under 2015 har någon försäljningsstatistik av enskilda titlar inte varit tillgänglig vid sammanställningen av denna rapport.

Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen kommer förutom denna rapport att publicera två rapporter till under 2016 baserad på Bokförsäljningsstatistiken. Den första rapporten kommer att publicera statistik för det första tertialet 2016 och den andra rapporten för det andra tertialet 2016.

Hur skiljer sig Bokförsäljningsstatistiken från tidigare kartläggningar?

Enligt uppgift i Svenska Förläggareföreningens Faktabank uppskattas den totala bokmarknaden i Sverige till 6 350 MSEK för år 2014 (varav 4 200 MSEK avser allmänlitteratur, 950 MSEK avser läromedel för högskolan och 1 200 MSEK avser kurslitteratur för högskolan och yrkesinriktad litteratur). Det ska dock poängteras att denna uppskattning utgår från en annan metod och bygger på andra empiriska datakällor än den som Bokförsäljningsstatistiken bygger på. Klassificeringarna av olika slags litteratur är inte helt överlappande i de olika datakällorna. Till exempel kan böcker som klassificeras som kvalificerad facklitteratur i Bokförsäljningsstatistikens allmänlitteratur klassificeras som läromedel för högskolan, kurslitteratur för högskolan eller yrkesinriktad litteratur i den statistik som sedan tidigare finns tillgänglig i Svenska Förläggareföreningens branschstatistik i förlagsled. Bokförsäljningsstatistikens kategorisering av utländsk litteratur försvårar därtill en rak jämförelse av olika slags litteratur med annan statistik utgiven av Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen.

En uppskattning av Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen är att Bokförsäljningsstatistiken omfattar cirka två tredjedelar av all allmänlitteratur som säljs i Sverige. Begreppet allmänlitteratur är ett paraplybegrepp som vanligen åsyftar skönlitteratur, facklitteratur samt barn- och ungdomsböcker i svenska original och i översättning till svenska, men som har delvis flytande och oklara gränser, vilket är ett av skälen till att en mer exakt beräkning av Bokförsäljningsstatistikens omfattning av den totala försäljningen av allmänlitteratur som säljs i Sverige inte anses eftersträvansvärd. Ambitionen är istället att i denna rapport vara transparent vad gäller hur datainsamlingen skett och hur bokförsäljningen har klassificerats.

Svenska Förläggareföreningen har sedan 1973/74 tagit fram detaljerad branschstatistik över sina medlemmars utgivning och försäljning. Dessa branschstatistiska rapporter har presenterat uppgifter och jämförelser i långa tidsserier över förlagens försäljning till återförsäljare. Till skillnad från dessa tidigare rapporter redovisar Bokförsäljningsstatistiken försäljningen i nästa led, hos återförsäljarna. I Bokförsäljningsstatistiken är läromedel för grundskolan och gymnasieskolan, stora delar av kurslitteraturen för högskola samt företagslitteraturen i huvudsak inte inräknade.

De kvantitativa försäljningssiffror som Bokförsäljningsstatistiken bygger på kan kortfattat sägas förklara i hur stor omfattning och åt vilket håll försäljningen utvecklas under specifika tidsperioder. Branschorganisationerna ger också ut andra analyser och rapporteringar baserade på till exempel kvalitativa data som genom sin karaktär besvarar andra forskningsfrågor än de som är centrala i denna rapport. För jämförbarheten mellan rapporter är det som sagt viktigt att vara medveten om skillnader beträffande metod och datakällor för olika rapporter och analyser.

Hur har datainsamlingen skett och hur klassificeras försäljningen?

Bokinfo, vars verksamhet syftar till att skapa en effektiv förmedling av bokinformation, har anlitats för att insamla och sammanställa data från uppgiftslämnarna. Försäljningsdata har levererats från uppgiftslämnarnas kassasystem eller motsvarande och är därför tillförlitliga förstahandsuppgifter om faktisk försäljning.

Alla försäljningssiffror är exklusive moms och i löpande priser.

Fullständiga klassificeringsscheman för litteraturkategorier (genrer), format, samt regioner återfinns i bilaga 6B. I korthet redovisas försäljning i genrer: allmän skönlitteratur, deckare och spänning, biografier och memoarer, utländsk litteratur, barn och ungdom, allmän facklitteratur, humaniora, kvalificerad facklitteratur, samt mat och dryck. Barn- och ungdomslitteraturen är därtill särredovisad i ålderskategorierna: barn 0–3 år, barn 3–6 år, barn 6–9 år, barn 9–12 år, samt unga vuxna. Vad gäller format redovisas försäljning i kategorierna: inbundet, pocket, övriga format, digital ljudbok, fysisk ljudbok, e-bok samt utländsk utgivning.

Försäljning visas för olika mätperioder. Data som finns tillgänglig för denna rapport gör det inte möjligt att utreda hur försäljningen är fördelad över antalet enskilda titlar. Eftersom ett litet antal bästsäljande titlar generellt står för en stor del av den totala bokförsäljningen kan det antas att vissa enskilda titlar har haft en märkbar påverkan på hela genrer, i synnerhet när en sådan titel kategoriseras i en mindre vanlig kategori. Likaså kan försäljningsresultat under enskilda månader påverkas av lanseringsdatumen för enskilda storsäljande titlar. Eftersom dataunderlaget inte erbjuder en möjlighet att göra analyser av faktisk försäljning av enskilda titlar utelämnas all vidare spekulation om betydelsen av enskilda titlar för olika kategorier och tidsperioder.

Hur har datainsamlingen analyserats?

Analysen av Bokförsäljningsstatistiken är naturligtvis avhängig den kategorisering och de sätt att sortera försäljning som finns inbyggda i Bokinfos system. Hur data kategoriseras och sorteras i Bokinfo är ett resultat av både pragmatiska och principiella beslut. Den är pragmatisk därför att den utgår från hur data redan är kategoriserad i ett tidigare skede. Det kan i vissa fall medföra en pedagogisk svårighet i jämförbarheten mellan olika sorteringar. En lekman kan till exempel av uppenbara skäl ha svårt att förstå distinktionen mellan genren utländsk litteratur (som definieras utifrån Bokinfos varugrupp ”12 Skönlitteratur på andra språk” samt alla ISBN-nummer som inte börjar på 97891 i Bokinfo) och formatet utländsk utgivning (som enbart definieras av alla ISBN-nummer som inte börjar på 97891 i Bokinfo). Begränsningar för hur data kan sorteras har också införts på grund av principiella konkurrensrättsliga avvägningar. Det är exempelvis därför inte möjligt att ta fram snittpriser för olika format i olika försäljningskanaler.

I motsats till Svenska Förläggareföreningens statistik över medlemsförlagens försäljning och utgivning bygger Bokförsäljningsstatistiken på en relativt kort

tidsperiod, med start den 1 januari 2012. Eftersom tidsperioden är kort har jämförelser fokuserat på skillnader mellan försäljning under helåret 2015 jämfört med helåret 2014. Därutöver redovisas månadsförsäljning i fördjupade kapitel för dessa tidsperioder. Bokreans försäljningsstatistik har bestämts till den officiella startdagen och tre veckor framåt. I jämförelser av månadsförsäljning under februari och mars kan det vara intressant att notera när startdagen för bokrean inträffar de olika åren, eftersom den ofta står för en betydande del av helårsförsäljningen.

Försäljningsstatistiken illustreras dels i stapeldiagram för den aktuella mätperioden och dels i tabellform. Staplarna för de två jämförande tidsperioderna redovisas i kronologisk ordning. Stapeln i gult till vänster visar med andra ord en tidigare tidsperiod än stapeln i orange till höger.

För att underlätta läsbarheten redovisas försäljning i avrundade tal. Det ska noteras att den procentuella förändringen är beräknad på icke avrundade tal och redovisas med en decimal. Skälet till att den procentuella förändringen är beräknad på icke avrundade siffror är för att bättre återspegla den faktiska förändringen samtidigt som läsbarheten av rapportens siffror ska vara hög.

Kort om syfte och statistisk kvalitet

Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen har tidigare genom åren samarbetat kring publiceringen av olika rapporter som rör deras gemensamma marknad. Denna rapport syftar till att ytterligare utöka kunskaps-spridningen om försäljningen av böcker i Sverige genom sammanställning och analys av nya, tillgängliga försäljningsdata. En målsättning är att öka förståelsen och medvetenheten om bokbranschens villkor och utveckling. Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningens samordning möjliggör att en stor del av återförsäljare av allmänlitteratur har kunnat lämna jämförbara försäljningsdata.

Det möjliggör i sin tur en omvärldsbevakning för återförsäljare att kunna se hur den egna försäljningen förhåller sig till övrig försäljning på olika marknadsplatser. En fördel med denna statistik är att den kan ge en motbild till andra rapporter där intervjuer med ett par få godtyckliga aktörer tillskrivs betydelsen att förmedla en systematisk och allmän tendens. Bokförsäljningsstatistiken kan på så sätt ifrågasätta anekdotiska sanningar.

Det ska i detta sammanhang dock betonas att det finns flera stora och betydande återförsäljare av böcker som i dagsläget inte är uppgiftslämnare till Bokförsäljningsstatistiken. Eftersom uppgiftslämnarna inte utgör ett slumpmässigt stickprov, vilket är mycket viktigt att vara medveten om, kan det inte uteslutas att det finns systematiska skevheter i statistiken.

Ett fåtal butiker har under 2014 haft tekniska svårigheter som gjort att de inte kunnat bidra med försäljningsstatistik under februari, mars, maj och november 2014. Dessa butikers försäljning under 2015 har ersatt butikernas saknade försälj-

ning under 2014. Totalt motsvarar denna försäljning 1,265 procent av helårsförsäljningen för 2014. I en kanaljämförelse har fysisk bokhandel räknats upp med 1,265 procent av den totala försäljningen för 2014. I en månadsjämförelse har februari räknats upp med 0,039 procent, mars med 0,039 procent, maj med 0,496 procent och november med 0,691 procent. Bokreaförsäljningen under 2014 har räknats upp med 0,02925 procent. I alla övriga jämförelser (format och genrer för olika tidsperioder) har samtliga kategorier under 2014 räknats upp med 1,265 procent. När det gäller försäljning av antalet sålda exemplar har justeringar med motsvarande procentbelopp skett.

Trots detta mindre tekniska tillkortakommande kan ur statistisk kvalitetssynpunkt emellertid ett antal positiva sidor framhållas.

Fyra vedertagna kvalitetsaspekter av statistik behandlar innehåll, tidsaspekt, tillförlitlighet och tillgänglighet. Innehållsaspekten handlar om att begrepp ska förstås likadant bland uppgiftslämnare, vilket Bokinfos standardiserade kategorisering borgar för. Vad gäller tidsaspekten har försäljningsdata fram till 31 december 2015 analyserats, vilket måste betraktas som mycket aktuella uppgifter givet publiceringstidpunkten och den tid det tar att bearbeta, sammanställa, formge och trycka en rapport. Dessutom är jämförelser över tid tillförlitliga tack vare att data insamlats på samma sätt under datainsamlingsperioden. Tillförlitlighet i statistisk data bygger på ett litet urvalsfel, lågt bortfall, små svarsfel och god populationstäckning. Bokförsäljningsstatistiken utgör som sagt inte ett slumpmässigt stickprovsurval, men det kan argumenteras för att bortfallet av försäljning från uppgiftslämnarna är mycket litet och har korrigerats med hjälp av imputerade värden, att svarsfelen bör vara små på grund av den standardiserade kategoriseringen hos Bokinfo och att täckningen av populationen är hög om man med populationen avser alla återförsäljare av allmänlitteratur i Sverige och beaktar den enormt stora datamängd som underlaget inrymmer. Förhoppningsvis kan dessutom kommande rapportering av Bokförsäljningsstatistiken inkludera ännu fler uppgiftslämnare och på så sätt lämna ännu mer tillförlitlig statistik. Rapporteringen i denna rapport har därtill utelämnat statistik där urvalet inte anses vara representativt för marknaden i stort (exempelvis vad gäller försäljning av strömmade och nedladdningsbara böcker, d.v.s. digitala ljudböcker och e-böcker). Slutligen, vad gäller tillgänglighet, är det Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningens ambition att tillhandahålla försäljningsdata och analyser av dessa på ett så tillgängligt sätt som möjligt. Därför publiceras exempelvis rapporten på båda organisationernas webbplatser och kan laddas ned kostnadsfritt.

Rapportens kvalitativa data

Rapportens fokus har varit att presentera kvantitativa försäljningsdata av svensk bokförsäljning från återförsäljare. I samband med att försäljningssiffrorna har tagits fram har emellertid ett antal semi-strukturerade djupintervjuer genomförts

med olika branschföreträdare för att kontextualisera försäljningsstatistiken. De intervjuade har valts ut för att representera ett antal olika inflytelserika aktörer på marknaden för att det kvalitativa dataunderlaget ska kunna få en viss kontrastverkan. Varje sådan intervju har genomförts med en grunduppsättning frågor som varit lika för alla intervjuade och har sedan fokuserat på det område som respektive intervjuad person varit mest inriktad på. Svaren från dessa intervjuer har redovisats i löpande text tillsammans med den kvantitativa försäljningsstatistiken i denna rapport. De intervjuade i denna rapport är Anders Billing, Ugglan, Rickard Henley, Norstedts, Marie Bratani Olsson, Bonniers Bokklubbar, Eva Gedin, Norstedts, Jeanette Löfgren, Bonnierförlagen, Pia Printz, Printz Publishing, Ann-Marie Skarp, Piratförlaget, Eva Svedberg, JB Gruppen och Sofie Zettergren, Storytel. Intervjuerna genomfördes den 3–5 februari 2016 och har genomförts vid fysiska möten eller per telefon, med undantag från Rickard Henleys intervju som genomfördes per e-post.

6. Bilagor

6 A. Deltagande uppgiftslämnare

Fysisk bokhandel

Akademibokhandeln, majoriteten av butiker i JB-gruppen, Pocketshop, majoriteten av butiker i Ugglan samt ett tiotal fristående butiker.

Internetbokhandel

Adlibris, Bokus samt CDON.

Övriga återförsäljare

Barnens bokklubb, Bonniers bokklubbar, Coop, Massolits bokklubbar samt Norstedts bokklubbar.

6 B. Bokinfos klassificeringar

Bokinfos varugrupper för klassificering av genre

Allmän skönlitteratur:

- 01 Antologier och sagor
- 02 Essäer
- 03 Svenska berättare
- 04 Utländska berättare
- 07 Lyrik
- 08 Dramatik

Deckare och spänning:

- 05 Deckare, thrillers och spänning
- 06 Fantasy och science fiction

Memoarer och biografier:

- 13 Memoarer och biografier

Utländsk litteratur:

- 12 Skönlitteratur på andra språk, samt alla ISBN som inte börjar på 97891 i Bokinfo.

Barn och ungdom:

- 61 Skönlitteratur för barn och ungdom
- 62 Facklitteratur för barn och ungdom.

Dessa sammanslagna varugrupper är i sin tur uppdelade på ålderskategorierna: Barn 0–3 år, Barn 3–6 år, Barn 6–9 år och Unga vuxna.

Allmän facklitteratur:

- 09 Humor och kåserier
- 10 Serier och skämtteckningar
- 18 Musik och dans
- 19 Teater
- 20 Film och fotografi
- 21 Konst
- 25 Geografi och resor
- 26 Kartor
- 36 Hälsa, skönhet och sex
- 37 Astrologi och esoterika
- 46 Växter
- 47 Trädgård
- 48 Vilda djur

- 49 Husdjur
- 50 Jakt och fiske
- 51 Miljövård
- 52 Jord- och skogsbruk
- 54 Hus och hem
- 55 Sömnad och handarbete
- 56 Hantverk och hobby
- 57 Spel
- 58 Sport, motion och friluftsliv
- 59 Uppslagsböcker mm.
- 60 Blandat

Humaniora:

- 11 Citatsamlingar och aforismer
- 14 Historia och arkeologi
- 15 Kulturhistoria och allmän humaniora
- 16 Religion
- 17 Filosofi och idéhistoria
- 22 Böcker om böcker och skrift
- 23 Litteraturvetenskap
- 24 Språk (inkl. lexika, parlörer och ordböcker)
- 38 Psykologi
- 39 Pedagogik
- 40 Media och kommunikation
- 41 Samhälle, politik och debatt
- 42 Militärväsen och vapen

Kvalificerad facklitteratur:

- 27 Allmän naturvetenskap
- 28 Kemi
- 29 Biologi
- 30 Astronomi
- 31 Fysik
- 32 Teknik
- 33 Matematik och statistik
- 34 Datalitteratur
- 35 Medicin
- 43 Ekonomi
- 44 Management
- 45 Juridik

Mat och dryck:

- 53 Mat och dryck

Bokinfos klassificering av format

Inbunden: Motsvarar Bokinfos mediatyp ”Bok” och Bokinfos bandtyp ”Inbunden”.

Pocket: Motsvarar Bokinfos mediatyp ”Bok” och Bokinfos bandtyp ”Pocket”.

Övriga format: Motsvarar alla övriga svenska ISBN i Bokinfo – t.ex. board book, danskt band, excess, flexband, halvfranskt, halvklotband, helklotband, häftad, kartonnage, spiral och storpocket.

Digital ljudbok: Motsvarar Bokinfos mediatyp ”Nedladdningsbar bok” och Bokinfos bandtyp ”MP3-fil”.

Fysisk ljudbok: Motsvarar alla Bokinfos bandtyper för mediatypen ”Ljudbok”.

E-bok: Motsvarar Bokinfos mediatyp ”Nedladdningsbar bok” och Bokinfos bandtyp ”E-Bok”, ”Epub” eller ”PDF”.

Utländsk utgivning: Motsvarar alla ISBN-nummer som inte börjar på 97891 i Bokinfo.

Svenska Bokhandlareföreningens Service AB
Regeringsgatan 60
103 29 Stockholm
tel 08-762 78 20
www.booksellers.se

Svenska Förläggare AB
Drottninggatan 97
113 60 Stockholm
tel 08-736 19 40
www.forlaggare.se